

UNIVERZITA KARLOVA

Právnická fakulta

Barbora Ullrichová

Veřejné strážě

Diplomová práce

Vedoucí diplomové práce: JUDr. Jiří Rajchl, Ph.D.

Katedra: Katedra správního práva a správní vědy

Datum vypracování práce (uzavření rukopisu): [07.07.2019]

Prohlašuji, že jsem předkládanou diplomovou práci vypracovala samostatně, že všechny použité zdroje byly řádně uvedeny a že práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

Dále prohlašuji, že vlastní text této práce včetně poznámek pod čarou má 126 233 znaků včetně mezer.

Barbora Ullrichová

V Praze dne

Poděkování:

Tímto bych ráda poděkovala vedoucímu mé diplomové práce, JUDr. Jiřímu Rajchlovi, Ph.D., který si i ve svém nabitém programu vždy našel čas a poskytl mi cenné rady a tipy při jejím zpracování.

Obsah

Úvod.....	1
1. Postavení veřejných stráží.....	3
1.1. Druhy veřejných stráží.....	5
2. Lesní stráž.....	6
2.1. Historický vývoj lesní stráže.....	7
2.2. Současná právní úprava lesní stráže.....	8
2.3. Ustanovení a zrušení ustanovení lesní stráží.....	9
2.4. Oprávnění lesní stráže.....	12
2.5. Povinnosti lesní stráže.....	13
2.6. Odborný lesní hospodář.....	14
3. Myslivecká stráž.....	14
3.1. Historický vývoj myslivecké stráže.....	15
3.2. Současná právní úprava myslivecké stráže.....	17
3.3. Ustanovení a zrušení ustanovení mysliveckou stráží.....	18
3.4. Oprávnění myslivecké stráže.....	24
3.5. Povinnosti myslivecké stráže.....	27
3.6. Myslivec.....	27
3.7. Myslivecký hospodář.....	28
4. Rybářská stráž.....	29
4.1. Historický vývoj rybářské stráže.....	29
4.2. Současná právní úprava rybářské stráže.....	30
4.3. Ustanovení a zrušení ustanovení rybářskou stráží.....	31
4.4. Oprávnění rybářské stráže.....	34
4.5. Povinnosti rybářské stráže.....	36
4.6. Vodní stráž.....	36
4.7. Rybář.....	37
4.8. Rybářský hospodář.....	37
5. Stráž přírody.....	38
5.1. Historický vývoj stráže přírody.....	39
5.2. Současná právní úprava stráže přírody.....	39
5.3. Ustanovení a zrušení ustanovení stráží přírody.....	40

5.4. Oprávnění stráže přírody	42
5.5. Povinnosti stráže přírody	44
5.6. Česká inspekce životního prostředí	45
6. Srovnání jednotlivých druhů veřejných stráží	46
6.1. Podmínky ustanovení	46
6.2. Oprávnění a povinnosti	48
6.3. Zrušení ustanovení	50
6.4. Náhrada škody	51
7. Právní úprava de lege ferenda	53
Závěr	56
Seznam použitých zdrojů	58
Seznam použité literatury	58
Seznam použitých internetových zdrojů	60
Seznam použitých právních předpisů	62
Seznam použité judikatury	65
Seznam ostatních zdrojů	65
Seznam příloh	66
Příloha A – služební odznak a průkaz lesní stráže	67
Příloha B – služební odznak a průkaz myslivecké stráže	68
Příloha C – služební odznak a průkaz rybářské stráže	69
Příloha D – služební odznak a průkaz stráže přírody	70
Abstrakt	71
Abstract	72

Úvod

Tématem této diplomové práce jsou veřejné stráže. Jedná se o téma, které není v odborné literatuře příliš detailně zpracováno, přestože se jedná o poměrně zajímavou a při bližším zkoumání i relativně komplikovanou problematiku prostupující různými odvětvími práva. Základním odvětvím zabývajícím se veřejnými strážemi je právo správní ve spojení s právem životního prostředí s přesahy například v právu trestním či občanském.

Cílem této práce je představit relativně komplexní pohled na institut veřejných stráží. Pro naplnění tohoto cíle je zapotřebí zaměřit se na analýzu právní úpravy. V souvislosti s tím je třeba zjistit, zda v této oblasti existují nějaké rozdíly mezi jednotlivými veřejnými strážemi, případně upozornit na klíčové odlišnosti a zabývat se jimi z hlediska jejich důvodnosti. To vše za použití zejména analytické a komparační metody.

V první části práce se budu věnovat postavení veřejných stráží z hlediska správního práva, kdy je vhodné se v souvislosti s tím zabývat i jejich postavením v rámci ústavního a trestního práva. Následně budou konkrétněji vymezeny jednotlivé druhy veřejných stráží působící v současné době na území České republiky, tedy lesní stráž, myslivecká stráž, rybářská stráž a stráž přírody, a to nejprve z pohledu historického vývoje, který je zásadní pro pochopení samotného důvodu vzniku institutu veřejných stráží, a následně z pohledu současné právní úpravy, kdy jednotlivé zvláštní zákony ve spojení s prováděcími předpisy jsou dominantními prameny, z nichž lze čerpat v otázkách týkajících se veřejných stráží. Dále budou rozebrány konkrétní podmínky a způsob ustanovení veřejnou stráží, na což navážou důvody zániku funkce ve spojení s podmínkami a způsobem zrušení ustanovení.¹ Současně budou definovány jejich dílčí oprávnění a povinnosti. V závěru jednotlivých částí týkajících se konkrétních druhů veřejných stráží se pokusím vymezit je vůči dalším funkcím a osobám, které by z pohledu veřejnosti mohly být s veřejnými strážemi zaměnitelné. Komparaci jednotlivých znaků veřejných stráží bude věnována část šestá této práce, která se zaměří především

¹ Tento termín je užíván v jednotlivých zákonech upravujících veřejné stráže.

na porovnání jednotlivých veřejných stráží z hlediska podmínek ustanovení a podmínek zrušení ustanovení, oprávnění a povinností stráží, a nakonec z hlediska náhrady škody. V závěru této práce se pokusím na základě zjištěných skutečností o posouzení právní úpravy z pohledu de lege ferenda, a to v návaznosti na nepřijatý vládní návrh zákona z roku 2002, který se týkal právě veřejných stráží.² V této části práce budou taktéž zmíněny některé poznatky z praxe.

K naplnění cíle této diplomové práce dojde zejména na základě srovnání jednotlivých zákonů a jejich prováděcích předpisů ve spojení s dostupnou odbornou literaturou, judikaturou, která sice není příliš bohatá, ale v určitých otázkách je zcela zásadní, písemnými výstupy publikovanými zainteresovanou veřejností a rozhovorem se členem lesní a myslivecké stráže.

² Vládní návrh na vydání zákona o veřejné stráží a o změně některých zákonů, sněmovní tisk 1223, dostupné z <http://www.psp.cz/sqw/historie.sqw?o=3&t=1223&fbclid=IwAR1y-L1zJ6DfRmyYHXbloCxMJJgaVHKUOtXO60a4JzPSGu0uuC8VEExp4c>.

1. Postavení veřejných stráží

Veřejné stráže nejsou v právním řádu České republiky nikde explicitně definovány, je proto třeba jejich definici dovozovat. Lze říci, že se jedná o fyzické osoby, kterým stát na základě zákona propůjčil část výkonu státní správy, kdy výkon této správy spočívá především v dozoru nad dodržováním zvláštních zákonů v oblasti ochrany přírody a v následné možnosti uložit sankci.

Na úvod by bylo vhodné zařadit veřejné stráže v rámci veřejné správy. Prvně je třeba určit subjekty neboli nositele veřejné správy, a to z toho důvodu, že každá organizovaná činnost, v tomto případě tedy veřejná správa, musí být přiřaditelná nějakému konkrétnímu subjektu. Takový subjekt je tedy nositelem veřejné správy, přičemž veřejnou správu uskutečňuje a je odpovědný za její výkon.³ Dle teorie se subjekty veřejné správy rozlišují na stát, veřejnoprávní korporace, veřejné ústavy a podniky a fyzické a právnické osoby soukromého práva, přičemž za originární subjekt veřejné správy je považován pouze stát, který může veřejnou správu delegovat na jiné subjekty, ty se pak v důsledku toho stávají subjekty veřejné správy. Na základě uvedeného lze pak veřejnou správu dělit na státní správu, čili veřejnou správu vykonávanou ze strany státu, a veřejnou správu, která je vykonávána subjekty od státu odlišnými, na něž byla správa delegována. Od pojmu subjekt veřejné správy je pak odlišován pojem vykonavatel. Zjednodušeně lze říci, že vykonavatelem je ten, kdo za subjekt veřejné správy jedná.⁴ V rámci státní správy pak můžeme vykonavatele dále rozlišovat na přímé a nepřímé, kdy za přímé se považují orgány státu a jeho organizační složky. V České republice jsou přímými vykonavateli vláda, ministerstva, jiné správní úřady, veřejné sbory a prezident republiky.⁵ Nepřímými vykonavateli jsou pak subjekty odlišné od orgánů státu a organizačních složek státu, na něž byl přenesen, nebo jimž byl ze strany státu propůjčen výkon státní správy.⁶

³ KOPECKÝ, Martin. Správní právo: obecná část. Praha: C.H. Beck, 2019. Beckovy právnické učebnice, str. 58.

⁴ HENDRYCH, Dušan. Správní právo: obecná část. 9. vydání. Praha: C.H. Beck, 2016. Academia iuris (C.H. Beck). str. 65 – 66.

⁵ KOPECKÝ, opakovaná citace, str. 77.

⁶ HENDRYCH, opakovaná citace, str. 84 – 86.

V návaznosti na výše uvedené jsou veřejné strážce v postavení nepřímých vykonavatelů státní správy, jelikož jim stát propůjčil výkon státní správy.⁷ Jak již bylo uvedeno, výkon správy z jejich strany spočívá zejména v kontrolní a sankční činnosti. Mimo to však veřejné strážce působí například i v oblasti vzdělávání či informování a osvěty veřejnosti ohledně ochrany přírody.

Co se týká postavení veřejných strážců v rámci trestního práva, tak při výkonu činností svěřených jim zvláštními zákony vystupují veřejné strážce jako úřední osoby, kdy § 127 odst. 1 písm. i zákona č. 40/2009 Sb., trestního zákoníku (dále jen „trestní zákoník“) stanovuje, že: „Úřední osobou je fyzická osoba, která byla ustanovena lesní stráží, stráží přírody, mysliveckou stráží nebo rybářskou stráží, pokud plní úkoly státu nebo společnosti a používá při tom svěřené pravomoci pro plnění těchto úkolů.“ S postavením úřední osoby je spojena silnější ochrana strážců napříč trestním zákoníkem. V hlavě X dílu 1 trestního zákoníku jsou pak konkrétně uvedeny skutkové podstaty trestných činů proti výkonu pravomoci orgánu veřejné moci a úřední osoby. Zároveň však veřejné strážce v souvislosti s tímto postavením mohou naplnit skutkové podstaty trestných činů úředních osob uvedených v dílu 2 téže hlavy trestního zákoníku. U některých dalších trestných činů⁸ je pak vyšší sankce v případě jejich spáchání úřední osobou. S postavením úřední osoby je také spojena širší informační povinnost vůči státnímu zástupci ohledně spáchání trestného činu, kdy tato se vztahuje na všechny trestné činy.⁹

Dále by bylo vhodné uvést, že výkon funkce veřejné strážce nelze považovat za povolání ve smyslu čl. 26 Listiny základních práv a svobod,¹⁰ podle něž má *každý právo na svobodnou volbu povolání a přípravu k němu*. K tomuto závěru dospěl Ústavní soud České republiky v nálezu sp. zn. Pl. ÚS 8/16 ze dne 19. 12. 2017. Ve stejném rozhodnutí pak judikoval, že funkce veřejné strážce je

⁷ Je možné se však setkat i s názorem, že jsou veřejné strážce subjektem veřejné správy, kdy by spadaly pod skupinu fyzických osob soukromého práva. Někdy je tedy na veřejné strážce nazíráno jako na subjekty veřejné správy, někdy pouze jako na její vykonavatele. Já osobně se přikláním ke druhé možnosti.

⁸ Například u trestného činu mučení a jiné nelidské a kruté zacházení dle ust. § 149 odst. 2 písm. a trestního zákoníku.

⁹ Viz ust. § 8 odst. 1 zákona č. 141/1961 Sb. o trestním řízení soudním (trestní řád).

¹⁰ Usnesení předsednictva České národní rady č. 2/1993 Sb. o vyhlášení LISTINY ZÁKLADNÍCH PRÁV A SVOBOD jako součástí ústavního pořádku České republiky.

veřejnou funkcí dle čl. 21 Listiny základních práv a svobod, který stanovuje, že *občané mají právo podílet se na správě veřejných věcí přímo nebo svobodnou volbou svých zástupců a zároveň mají za rovných podmínek přístup k voleným a jiným veřejným funkcím*. Nutno upřesnit, že předmětný nález se týkal pouze myslivecké stráže, nicméně se domnívám, že lze uvedené závěry aplikovat i na ostatní druhy veřejných stráží.

Vzhledem k označení „stráž“ by se někdo mohl domnívat, že jsou veřejné stráže bezpečnostním sborem. Není tomu však tak, jelikož bezpečnostními sbory jsou pouze Policie České republiky, Hasičský záchranný sbor České republiky, Celní správa České republiky, Vězeňská služba České republiky, Generální inspekce bezpečnostních sborů, Bezpečnostní informační služba a Úřad pro zahraniční styky a informace.¹¹ Znakem bezpečnostních sborů je hierarchie postavení v rámci sboru a s tím související velení a dávání pokynů, to v případě veřejné stráže nenalezneme. I přesto, že veřejné stráže nejsou bezpečnostním sborem, lze dovodit, že se také podílejí na ochraně bezpečnosti České republiky ve smyslu ústavního zákona o bezpečnosti České republiky,¹² tedy konkrétně zejména na ochraně zdraví a majetkových hodnot.

1.1. Druhy veřejných stráží

V současné době právní řád České republiky rozlišuje čtyři druhy veřejných stráží. Těmi jsou lesní stráž, myslivecká stráž, rybářská stráž a stráž přírody, kdy každá z těchto stráží je upravena v samostatném zákoně a neexistuje pro ně žádná ucelená jednotná úprava. V některých znacích se úpravy jednotlivých stráží shodují, v některých se naopak odlišují. O konkrétních rozdílech mezi jednotlivými strážemi bude pojednáno v následujících částech této práce. Dříve kromě výše uvedených stráží existovala ještě stráž vodní,¹³ ta působila na našem území až do začátku roku 2002, kdy nabyl účinnosti nový vodní zákon.¹⁴ Pokud

¹¹ Viz ust. § 1 odst. 1 zákona č. 361/2003 Sb. o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů.

¹² Ústavní zákon č. 110/1998 Sb.

¹³ Více viz kapitola č. 4.6. Vodní stráž.

¹⁴ Zákon č. 254/2001 o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon).

se podíváme ještě více do historie, můžeme říci, že existovala i funkce odpovídající svým postavením stráží polní. Funkce se nejdříve nazývala přísežný personál polní,¹⁵ následně přísežný hajný k ochraně polního majetku, a jejím hlavním účelem byla ochrana před polním pychem.¹⁶ Zanikla na základě přijetí zákona č. 61/1964 Sb. o rozvoji rostlinné výroby.

Co se týká počtu jednotlivých stráží, pro získání představy jsem podala žádost o informace dle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, směřovanou Magistrátu hlavního města Prahy. V žádosti jsem se dotazovala, kolik jednotlivých stráží je v současné době ustanoveno právě Magistrátem hlavního města Prahy. V odpovědi mi bylo sděleno, že momentálně je Magistrátem hlavního města Prahy ustanoveno 12 členů lesní stráže, 31 členů myslivecké stráže, 97 členů rybářské stráže a 38 členů stráže přírody, z čehož je 25 strážců a 13 zpravodajů.¹⁷

2. Lesní stráž

Účelem lesní stráže je ochrana lesů při jejich obecném užívání veřejností. Obecným užíváním se rozumí zejména vstup do lesa a sběr lesních plodů a suché na zemi ležící klesti, přičemž při těchto činnostech je každá osoba povinna nepoškozovat a nenarušovat prostředí lesa.¹⁸ Lesní stráž tedy zajišťuje ochrannou službu v lesích, čímž se rozumí obecný dohled nad chováním jednotlivých osob spojený s možností zásahu proti chování ohrožujícímu nebo poškozujícímu les.¹⁹

¹⁵ Zákon č. 76/1875 čes.z.z.

¹⁶ Zákon č. 86/1949 Sb. o přísežných hajných k ochraně lesů, polního majetku, myslivosti, rybářství a vod a vodních děl.

¹⁷ Odpověď na žádost o informace dle zákona č. 106/1999 Sb. o svobodném přístupu k informacím směřovaná Magistrátu hlavního města Prahy, č. j. MHMP 1095027/2019.

¹⁸ Viz ust. § 19 odst. 1 lesního zákona.

¹⁹ DROBNÍK, Jaroslav. Lesní zákon: komentář. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2010. Komentáře (Wolters Kluwer ČR), k § 38 odst. 1, dostupné z ASPI.

2.1. Historický vývoj lesní stráže

Lesní stráž v podobě, jak ji známe dnes, se vyvinula z institutu tzv. přísežných hajných nebo také přísežných stráží. Tento institut byl upraven zákonem č. 86/1949 Sb., o přísežných hajných k ochraně lesů, polního majetku, myslivosti, rybářství a vod a vodních děl.²⁰ Počátky však nalezneme ještě téměř o 100 let dříve, konkrétně v císařském patentu č. 250/1852 ř. z.²¹ Otázce stráží se věnovala část čtvrtá „O službě k ochraně lesů“, která upravovala postavení osob jako veřejných stráží včetně možnosti nosit zbraň, tu však mohli použít pouze v případě obrany z donucení. Mezi oprávnění stráží patřila možnost vykázání toho, kdo se dopustil nebezpečného chování, z lesa, dále možnost odebrání nástrojů jako například pil či seker, případně odebrání lesních plodin, které osoba získala neoprávněným způsobem. V případě přistižení přímo při nedovolené činnosti existovalo oprávnění takovou osobu zatknout a předat ji příslušnému úřadu. Stráže musely být při výkonu své činnosti řádně označeny alespoň páskou na ruce nebo pokrývkou hlavy, pokud na sobě neměly oblečený předepsaný služební oděv.²² Císařský patent byl platný až do roku 1961, kdy byl vydán zákon č. 166/1960 Sb., o lesích a lesním hospodářství, ten však lesní stráž nikterak neupravoval. Pojem lesní stráž zavedl až zákon č. 96/1977 Sb., o hospodaření v lesích a státní správě lesního hospodářství, který zrušil zákon o přísežných hajných. Rozdíl oproti dnešní úpravě spočíval zejména v oprávnění nosit zbraň²³ a v případě potřeby a splnění zákonných podmínek ji použít.²⁴ Podrobnosti o ustanovení a odvolávání lesních stráží, o stanovení obvodů jejich působnosti, o jejich počtech, povinnostech, oprávněních,

²⁰ PEKÁREK, Milan. Místní správa a životní prostředí. Brno: Masarykova univerzita, 1994. Právnícké sešity, str. 60.

²¹ DROBNÍK, opakovaná citace, k § 38.

²² Viz ust. § 53.-57. zákona č. 250/1852 ř. z.

²³ Možnost nosit zbraň v dnešní právní úpravě není výslovně zakotvena. Lze však dovodit, že lesní stráž může nosit zbraň v případě, že splní podmínky stanovené v jiných speciálních právních předpisech.

²⁴ Viz ust. § 24 odst. 4-7 zákona č. 96/1977 Sb. o hospodaření v lesích a státní správě lesního hospodářství.

průkazech a slibu²⁵ stanovila prováděcí vyhláška Ministerstva lesního a vodního hospodářství České socialistické republiky o lesní strážci č. 98/1977 Sb.

2.2. Současná právní úprava lesní strážce

Základním právním předpisem upravujícím lesní stráž je zákon č. 289/1995 Sb., o lesích a o změně a doplnění některých zákonů (dále jen „lesní zákon“), který nabyl účinnosti dne 1. ledna 1996 s výjimkou některých ustanovení. Od té doby byl několikrát novelizován, lesní strážce se dotkla zejména novela zákonem č. 238/1999 Sb.,²⁶ kterým byl do lesního zákona vložen § 39a upravující odpovědnost státu za škodu způsobenou v souvislosti s výkonem funkce lesní strážce. Dále pak ustanovení o lesní strážci ovlivnila novela související zejména se změnou zákona o Rejstříku trestů²⁷ a novela související s přijetím zákona o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich.²⁸ Prováděcím předpisem²⁹ je vyhláška Ministerstva zemědělství, kterou se stanoví podrobnosti o opatřeních k ochraně lesa a vzor služebního odznaku a vzor průkazu lesní strážce (v části Lesní strážce jen „vyhláška“).³⁰

²⁵ Viz ust. § 25 odst. 8 zákona č. 96/1977 Sb. o hospodaření v lesích a státní správě lesního hospodářství.

²⁶ Zákon, kterým se mění zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 23/1962 Sb., o myslivosti, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 102/1963 Sb., o rybářství, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 130/1974 Sb., o státní správě ve vodním hospodářství, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 289/1995 Sb., o lesích a o změně a doplnění některých zákonů (lesní zákon).

²⁷ Viz zákon č. 124/2008 Sb., kterým se mění zákon č. 269/1994 Sb., o Rejstříku trestů, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony.

²⁸ Zákon č. 183/2017 Sb. kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich a zákona o některých přestupcích.

²⁹ Viz ust. § 39 odst. 7 lesního zákona.

³⁰ Vyhláška Ministerstva zemědělství č. 101/1996 ze dne 28. března 1996.

2.3. Ustanovení a zrušení ustanovení lesní stráží

Lesní stráží může být ustanovena pouze fyzická osoba, která s ustanovením do funkce souhlasí a splní zákonné podmínky. Návrh na ustanovení lesní stráže je oprávněn podat vlastník lesa. V současné době má část lesů nacházejících se na území České republiky soukromé vlastníky. Zejména pro ty z nich, kteří vlastní les daleko od svého bydliště a nejsou tak schopni na něj řádně dohlížet, nabízí lesní zákon možnost ustanovit lesní stráž na jejich návrh.³¹ Dále lze ustanovit lesní stráž na základě vlastního podnětu orgánu státní správy lesů,³² a to zejména v těch oblastech, kde nebude dostatek lesních stráží ustanovených na základě návrhů vlastníků lesů. Orgány státní správy lesů ustanovují stráže ve svém obvodu působnosti. Pokud má tedy lesní stráž vykonávat svou činnost na území nacházejícím se ve správním obvodu obce s rozšířenou působností, příslušným k řízení o ustanovování je obecní úřad obce s rozšířenou působností.³³ V případě, že prostor, ve kterém má být činnost vykonávána, přesahuje správní obvod obce s rozšířenou působností, je k řízení příslušný krajský úřad.³⁴ Obdobně je tomu pak v případě překročení území kraje. Pokud je tedy třeba, aby lesní stráž vykonávala svou činnost v prostoru nacházejícím se na území více krajů, je příslušným orgánem Ministerstvo zemědělství.³⁵ V případě lesů národních parků je tímto orgánem Ministerstvo životního prostředí.³⁶ Vojenský lesní úřad³⁷ je pak příslušný k ustanovení stráže ve vojenských lesích v působnosti Ministerstva obrany.

Podmínky, které musí osoba, která má být ustanovena lesní stráží (v části Lesní stráž jen „uchazeč“), splnit, jsou obecně stanoveny zejména v § 38 lesního zákona a podrobněji v části třetí vyhlášky. Uchazeč musí být plně svéprávným občanem České republiky starším 21 let, který zároveň nebyl odsouzen pro úmyslný

³¹ STANĚK, Jiří. Lesní zákon v teorii a praxi: úplné znění zákona s komentářem. Písek: Matice lesnická, spol. s.r.o., 1996. k § 38, dostupné z ASPI.

³² Dle ust. § 47 lesního zákona se jedná o obecní úřady obcí s rozšířenou působností, krajské úřady a ministerstvo.

³³ Viz ust. § 47 odst. 2 písm. g lesního zákona.

³⁴ Viz ust. § 48 odst. 2 písm. f lesního zákona.

³⁵ Viz ust. § 49 odst. 3 písm. i lesního zákona.

³⁶ Viz ust. § 49 odst. 4 lesního zákona.

³⁷ Viz ust. § 47 odst. 2 lesního zákona.

trestný čin a je zdravotně způsobilý. Splnění podmínek s výjimkou bezúhonnosti dokládá uchazeč na evidenčním listu, který mu vydá orgán státní správy lesů, zpravidla to tedy bude odbor životního prostředí příslušného úřadu či ministerstva. Bezúhonnost se prokazuje na základě výpisu z Rejstříku trestů, který si vyžádá sám orgán státní správy lesů příslušný k řízení o ustanovování lesní stráže.³⁸ Posouzení zdravotní způsobilosti uchazeče provádí jeho praktický lékař při lékařské prohlídce a následně jej zaznamenává do evidenčního listu. Uchazeč musí mít zdravotní stav, který nevyklučuje pohyb v přírodě v nerovném terénu spojený se středně velkou nebo velkou fyzickou zátěží, nesmí mít sníženou schopnost orientace, zejména pak nesmí trpět závažnými onemocněními zraku a sluchu a dalšími onemocněními, které by se neslučovaly s výkonem funkce lesní stráže, jako jsou například záchvatovitá onemocnění včetně epilepsie, diabetes mellitus či duševní onemocnění a poruchy osobnosti.³⁹

Další podmínkou je prokázání znalosti práv a povinností lesní stráže uchazečem. Toto probíhá nejprve formou písemného testu a následně formou ústního pohovoru, kdy obojí je poměrně podrobně upraveno ve vyhlášce. Písemný test obsahuje 10 otázek z lesního zákona, 5 otázek ze zákona o přestupcích⁴⁰ a 5 otázek z trestního zákona⁴¹ a trestního řádu,⁴² celkem tedy 20 otázek, z nichž je nutno zodpovědět správně 15, aby byl do evidenčního listu zaznamenán výsledek „vyhověl“, což je podmínkou přistoupení k ústnímu pohovoru. Ten se koná před zaměstnancem orgánu státní správy lesů, který sám musí být odborně způsobilý.⁴³ Uchazeč při pohovoru odpovídá minimálně na jednu otázku z každé oblasti, ze které se skládá písemný test, přičemž má na přípravu alespoň 15 minut a samotný pohovor není delší než 30 minut. Výsledek se opět zaznamená do evidenčního listu a v případě hodnocení „vyhověl“ splní uchazeč podmínku odborné způsobilosti. Pokud uchazeč neuspěje, je možné písemný test opakovat nejdříve za tři měsíce od neúspěšného pokusu. Jestliže uchazeč neuspěje pouze

³⁸ Viz ust. § 38 odst. 8 lesního zákona.

³⁹ Viz ust. § 9a odst. 1 vyhlášky.

⁴⁰ Zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich.

⁴¹ Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník.

⁴² Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád).

⁴³ Viz ust. § 9b odst. 1 vyhlášky.

u následného ústního pohovoru, je možné k tomuto přistoupit nejdříve po uplynutí jednoho měsíce od konání neúspěšného ústního pohovoru. Každou část lze však opakovat maximálně dvakrát. Poslední podmínkou k ustanovení uchazeče lesní stráží je složení slibu⁴⁴ před příslušným orgánem státní správy lesů. Následně je úspěšnému uchazeči vydán služební odznak a průkaz lesní stráže s vyznačeným obvodem působnosti, jejichž evidenci vedou orgány státní správy stejně jako evidenci osob ustanovených lesní stráží, a to obojí prostřednictvím evidenčních listů. Obvod působnosti může být stanoven různě, ovšem vždy maximálně v rozsahu správního obvodu ustanovujícího orgánu státní správy lesů.⁴⁵

Z ustanovení lesního zákona vyplývá, že při řízení o ustanovování se nepoužijí obecné předpisy o správním řízení.⁴⁶ V souvislosti s tím je však třeba upozornit na ustanovení § 180 odst. 1 zákona č. 500/2004 Sb., správního řádu (dále jen „správní řád“), kterým byl lesní zákon nepřímou novelizován.⁴⁷ Ustanovení lesní stráží tedy proběhne na základě § 151 správního řádu, jímž je upraveno vydání dokladu, kdy k ustanovení lesní stráží dojde vydáním služebního odznaku a průkazu lesní stráže. Vzor služebního odznaku a průkazu lesní stráže lze nalézt v příloze č. 4 vyhlášky.⁴⁸

Ustanovení do funkce lesní stráže není nijak časově omezeno, může však dojít k naplnění určitých podmínek, v jejichž důsledku je nutné ustanovení lesní stráže zrušit. S tímto souvisí povinnost lesní stráže informovat ustanovující orgán státní správy o změně jakékoli podmínky, kterou je nutno splnit pro ustanovení lesní stráží.⁴⁹ Fakticky půjde o změnu zdravotní způsobilosti, omezení svéprávnosti a spáchání úmyslného trestného činu, případně o pozbytí státního občanství České

⁴⁴ „Slibuji, že jako lesní stráž budu s největší pečlivostí a svědomitostí plnit povinnosti při výkonu ochranné služby v lesích, že budu při výkonu této činnosti dodržovat právní předpisy a nepřekročím oprávnění příslušející lesní stráží.“

⁴⁵ DROBNÍK, opakovaná citace, k § 38 odst. 2.

⁴⁶ Viz ust. § 38 odst. 2 věta druhá lesního zákona.

⁴⁷ Viz ust. § 180 odst. 1 správního řádu: „Tam, kde se podle dosavadních právních předpisů postupuje ve správním řízení tak, že správní orgány vydávají rozhodnutí, aniž tyto předpisy řízení v celém rozsahu upravují, postupují v otázkách, jejichž řešení je nezbytné, podle tohoto zákona včetně části druhé.“

⁴⁸ Viz Příloha A.

⁴⁹ Viz ust. § 38 odst. 5 lesního zákona.

republiky. Informační povinnost musí lesní stráž splnit do 30 dnů od vzniku konkrétní právní skutečnosti způsobující změnu výše uvedených podmínek. V návaznosti na to orgán státní správy lesů v řízení zahájeném z moci úřední zruší ustanovení lesní stráží, pokud dojde k závěru, že osoba přestala splňovat zákonem požadované podmínky. Dále přistoupí ke zrušení také v případě, že bude zjištěno, že osoba byla ustanovena na základě nesprávných údajů či přestala funkci vykonávat. Lesní zákon dále předpokládá, že ustanovení může být zrušeno i z dalších blíže nespecifikovaných důvodů, a to i na návrh vlastníka lesa spadajícího do obvodu působnosti lesní stráže.⁵⁰ V lesním zákoně, jak uvedeno výše, je výslovně uvedeno, že na řízení o ustanovování lesní stráží se nepoužijí obecné předpisy o správním řízení, i když jak uvedeno výše, toto v důsledku nepřímé novelizace neodpovídá skutečnosti. O řízení o zrušení ustanovení zákon mlčí, proto se v takovém řízení taktéž bude postupovat dle ustanovení správního řádu.⁵¹ Zrušení se tedy děje formou správního rozhodnutí.⁵² Neprodleně po zrušení ustanovení lesní stráží musí osoba, jejíž funkce zanikla, odevzdat příslušnému orgánu státní správy lesů jí přidělený služební odznak a průkaz lesní stráže. Datum odevzdání se zaznamená do II. části evidenčního listu týkající se ukončení činnosti lesní stráže. Ustanovení zaniká i v případě úmrtí lesní stráže, přičemž služební odznak a průkaz lesní stráže by měli orgánu státní správy lesů odevzdat pozůstalí.⁵³

2.4. Oprávnění lesní stráže

Jak již bylo dříve uvedeno, účelem lesní stráže je dohled nad chováním veřejnosti při obecném užívání lesů. Lesní zákon stanovuje konkrétní činnosti, které jsou v rámci obecného užívání lesa zakázané.⁵⁴ Úkolem lesní stráže je tedy zejména odhalování těchto činností a následně zabránění v jejich pokračování včetně případného potrestání činností provádějících osob. Aby mohla lesní stráž řádně plnit své úkoly, je nadána určitými pravomocemi. Pokud lesní stráž zjistí,

⁵⁰ Viz ust. § 38 odst. 6 lesního zákona.

⁵¹ Na použití správního řádu je odkazáno v ustanoveních společných, konkrétně v § 58 odst. 2 lesního zákona.

⁵² DROBNÍK, opakovaná citace k §38 odst. 6.

⁵³ DROBNÍK, tamtéž.

⁵⁴ Dle ust. § 20 lesního zákona.

že osoba provádí zakázanou činnost, typicky půjde o rušení klidu a ticha v lese, jízdu motorovými vozidly, kouření, rozdělování a udržování ohně mimo vyhrazená místa, zněčišťování lesa odpadky či neoprávněnou těžbu, má pravomoc zjistit její totožnost. Pokud by byla jednáním osoby naplněna skutková podstata některého z přestupků dle § 53 lesního zákona,⁵⁵ je lesní stráž oprávněna projednat jej příkazem na místě, přičemž může uložit pokutu až do výše 10.000,- Kč. Pokutu je možné uložit pouze v případě, kdy nestačí domluva, proto je třeba, aby lesní stráž zvážila, jak závažnému porušení došlo a jaká byla jednáním případně způsobena škoda. Dalšími podmínkami projednání přestupku příkazem na místě je souhlas obviněného se zjištěným stavem věci, s právní kvalifikací skutku, s uložením pokuty a její výší a s vydáním příkazového bloku.⁵⁶ Pokud dojde k uložení pokuty, je příjemcem finanční částky Státní fond životního prostředí.⁵⁷ Jestliže by nebylo možné zjistit totožnost osoby přistižené při přestupku, má lesní stráž pravomoc předvést takovou osobu policejnímu orgánu. Na orgány Policie České republiky, případně obecní policie, se může lesní stráž obrátit vždy, pokud sama není schopná splnit své povinnosti spojené s dohledem nad obecným užíváním lesů.⁵⁸

2.5. Povinnosti lesní stráže

Z lesního zákona vyplývá, že při dohledu nad dodržováním povinností osob spojených s obecným užíváním lesa je lesní stráž povinna nosit služební odznak a prokazovat se průkazem lesní stráže. Splnění této povinnosti je zásadní v otázce, zda určitá osoba musí uposlechnout pokynu ze strany lesní stráže. V situaci, kdy lesní stráž nebude v okamžiku jednání vůči jiné osobě označena a neprokáže se průkazem stráže, není taková osoba povinna pokynu uposlechnout. Dále je zakotvena informační povinnost ohledně zjištěných závad, nedostatků a škod vůči

⁵⁵ Ust. § 53 lesního zákona se týká některých přestupků fyzických osob. Lesní stráž tedy není oprávněna projednávat přestupky spáchané právníckými nebo podnikajícími fyzickými osobami.

⁵⁶ Viz ust. § 91 odst. 1 zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich.

⁵⁷ Viz ust. § 56 odst. 4 lesního zákona.

⁵⁸ Viz ust. § 39 odst 2 písm. c, d lesního zákona.

vlastníku nebo uživateli lesa, případně pak i vůči příslušným orgánům státní správy či orgánům Policie České republiky.

2.6. Odborný lesní hospodář

V souvislosti s charakteristikou lesní stráže považují za vhodné zmínit i osobu odborného lesního hospodáře z důvodu vymezení zásadních rozdílů oproti lesní strážci. Právní úpravu odborného lesního hospodáře nalezneme zejména v § 37 lesního zákona. Jeho úkolem je zajišťovat odbornou úroveň hospodaření v lese, tzn. především dohlížet na stav lesa a poskytovat rady vlastníkovu lesa v souvislosti s hospodařením. Konkrétní náplň činnosti odborného lesního hospodáře však není nikde uceleně upravena a jednotlivá práva a povinnosti jsou stanoveny v různých právních předpisech.⁵⁹ Institut odborného lesního hospodáře byl zaveden z důvodu efektivního hospodaření v lese, jelikož vlastníci lesů k němu často nemají potřebné vzdělání a znalosti.⁶⁰ Jedná se tedy o jinou činnost a jiný účel, než jakou vykonává a jaký má lesní stráž. Na rozdíl od lesní stráže pak může být lesním odborným hospodářem i právnická osoba. Může však také dojít k situaci, kdy odborný lesní hospodář bude zároveň vykonávat funkci lesní stráže, např. na základě příkazní smlouvy.⁶¹

3. Myslivecká stráž

Účel myslivecké stráže není v právním řádu České republiky výslovně uveden. Dovozejeme jej tak ze zařazení ustanovení o myslivecké strážci do části třetí zákona č. 449/2001 Sb. o myslivosti (dále také „zákon o myslivosti“) s názvem „Ochrana myslivosti a zlepšování životních podmínek zvěře“. Lze říci, že účelem myslivecké stráže je dohled nad dodržováním právních předpisů v souvislosti s ochranou myslivosti, kdy myslivost je definována v § 2 písm. a zákona

⁵⁹ Např. v lesním zákoně, v § 2 odst. 2 vyhlášky Ministerstva zemědělství č. 139/2004, v § 4 odst. 3 písm. b nařízení vlády č. 147/2008 Sb., v § 5 odst. 4 nařízení vlády č. 308/2004 a dalších.

⁶⁰ DROBNÍK, opakovaná citace, k §37 odst. 1 a 2.

⁶¹ Viz například příkazní smlouva mezi Městem Uherské Hradiště a Vlastimilem Straňákem. In: Registr smluv [online]. [cit. 07. 06. 2019]. Dostupné z: <https://smlouvy.gov.cz/smlouva/809297>.

o myslivosti jako *soubor činností prováděných v přírodě ve vztahu k volně žijící zvěři jako součásti ekosystému a spolková činnost směřující k udržení a rozvíjení mysliveckých tradic a zvyků jako součásti českého národního kulturního dědictví*. V povědomí široké veřejnosti je myslivost občas chápána jako jakýsi druh zájmové volnočasové aktivity, s čímž však nelze souhlasit, což potvrzuje i Ústavní soud České republiky.⁶² Myslivost byla dokonce zapsána pod pořadovým číslem 5/2011 na Seznam nemotného kulturního dědictví České republiky.⁶³ Ochrana myslivosti je pak definována v § 8 zákona o myslivosti jako *ochrana zvěře před nepříznivými vlivy prostředí, před nakažlivými nemocemi, před škodlivými zásahy lidí a před volně pobíhajícími domácími zvířaty; ochrana životních podmínek zvěře, zajištění klidu v honitbě a ochrana mysliveckých zařízení*.

3.1. Historický vývoj myslivecké stráže

Myšlenka vzniku jakési myslivecké stráže patrně souvisela s potřebou dohledu nad lovem zvěře. Lov jako způsob obstarávání si potravy je znám již od pravěku a postupem času byl různě upravován. V 11. století měl například právo lovu pouze panovník, následně bylo právo lovu spojeno s vlastnictvím pozemku.⁶⁴ Základy myslivecké stráže můžeme najít již v 19. století v honebním zákoně pro Čechy č. 49/1866 č.z.z., který už s určitými osobami majícími za úkol dohled počítal. Následovaly jej honební zákony pro Moravu č. 36/1873 mor.z.z. a pro Slezsko č. 42/1903 slez.z.z. Honebním zákonům předcházelo vydání nařízení Ministerstva vnitra a spravedlnosti⁶⁵ o tom, jak se osoby v příčině služby

⁶² Nález Ústavního soudu České Republiky č. Pl. ÚS 34/03 ze dne 13. 12. 2006: „...jsou myslivost a právo myslivosti společenskými aktivitami aprobovanými státem k ochraně a rozvoji jedné ze složek životního prostředí – zvěře. Zákon o myslivosti nepředstavuje úpravu myslivosti jako zájmové aktivity, ale ve svém základu jako cílevědomé a regulované činnosti k ochraně a rozvoji přírody.“

⁶³ Co je to myslivost. In: uhul.cz [online]. 02. 03. 2017 [cit. 28. 02. 2019]. Ústav pro hospodářskou úpravu lesů Brandýs nad Labem. Dostupné z: <http://www.uhul.cz/mapy-a-data/360-portal-myslivosti/myslivost-obecne/717-co-je-to-myslivost>.

⁶⁴ Historie a tradice myslivosti. In: uhul.cz [online]. 2. 3. 2017 [cit. 28. 02. 2019]. Ústav pro hospodářskou úpravu lesů Brandýs nad Labem. Dostupné z: <http://www.uhul.cz/mapy-a-data/360-portal-myslivosti/myslivost-obecne/718-historie>.

⁶⁵ Nařízení Ministerstva vnitra a spravedlnosti č. 4/1854 ř.z. ze dne 2. ledna 1854.

myslivecké mají bráti pod přísahu, které mělo za cíl způsob ustanovení osob, jejichž úkolem byla ochrana před neoprávněnými zásahy do honebního práva, zejména pak před zloději a pytláky. Na toto nařízení navazovalo další nařízení,⁶⁶ které specifikovalo, co musí takové osoby splnit, aby mohly předmětnou funkci vykonávat. Základ pro tato nařízení nalezneme již v císařském patentu č. 250/1852 ř.z.⁶⁷ Prokázání znalostí prostřednictvím zvláštní odborné zkoušky pak upravilo nařízení o zkoušce pro službu mysliveckou a pro službu na ochranu myslivosti.⁶⁸ Samotná zkouška byla upravena vcelku podrobně a skládala se ze dvou částí – písemné a ústní. Podmínkou přípuštění k ní byl věk alespoň 18 let a praxe v délce minimálně jednoho roku.

K přijímání právních předpisů týkajících se myslivecké stráže došlo i v průběhu období Protektorátu Čechy a Morava, kdy bylo vydáno vládní nařízení o myslivosti,⁶⁹ které v sedmém oddílu upravovalo ochranu myslivosti. Zejména se pak v § 39 věnovalo ustanovení přísežného mysliveckého ochranného personálu a mysliveckého dozorce a v § 40 jejich oprávněními. Na toto nařízení dále navazovalo vládní nařízení o ochranné službě myslivecké⁷⁰ upravující blíže přísežný myslivecký ochranný personál, zejména podmínky nabytí a ztrátu oprávnění, přísahu, možnost zadržení osob a použití zbraně při výkonu činnosti.

Vzhledem k tomu, že po druhé světové válce stále platila roztržštěná úprava pro Čechy, Moravu a Slezsko, byl za účelem sjednocení roztržštěnosti tehdejší právní úpravy přijat a následně od 1. ledna 1948 nabyt účinnosti nový zákon o myslivosti,⁷¹ který v § 29 uváděl osoby, které obstarávaly ochranu myslivosti.⁷² Byli jimi ustanovený a úředně potvrzený přísežný myslivecký personál ochranný, myslivecký hajný nebo myslivecký hospodář. Myslivecký hajný musel být

⁶⁶ Nařízení min. zál. vnitř. a spravedlnosti č. 124/1857 ř.z. ze dne 1. července 1857 o tom, čeho potřebí, aby kdo mohl vzat býti pod přísahu ke službě pro hájení myslivosti.

⁶⁷ Viz. kapitola č. 2.1. Historický vývoj lesní stráže.

⁶⁸ Nařízení Ministeria orby č. 100/1889 ze dne 14. června 1889, o zkoušce pro službu mysliveckou a pro službu na ochranu myslivosti.

⁶⁹ Vládní nařízení č. 127/1941 Sb. ze dne 31. března 1941, o myslivosti.

⁷⁰ Vládní nařízení č. 311/1942 Sb. ze dne 20. srpna 1942, o ochranné službě myslivecké.

⁷¹ Zákon č. 225/1947 Sb., o myslivosti.

⁷² Historie lovu a myslivosti. In: cmmj.cz [online]. [cit. 05. 03. 2019]. Dostupné z: <https://www.cmmj.cz/Charakteristika-organizace/Historie-lovu-a-myslivosti.aspx>.

ustanoven na honební plochu větší než 500 ha. Z ustanovení zákona dále vyplývá, že při výkonu své činnosti požíval stejné ochrany jako jiné veřejné orgány. Z důvodu dalšího společenského vývoje byl tento zákon o myslivosti zrušen dalším zákonem o myslivosti⁷³ s účinností od 1. března 1962. Zde byl poprvé použit pojem myslivecká stráž, jejíž ustanovení, oprávnění a povinnosti byly specifikovány v části páté. Tento zákon byl několikrát v průběhu let novelizován, ovšem ustanovení o myslivecké strážce se žádná novela zásadně nedotkla.⁷⁴ Prováděcími předpisy, které upravovaly blíže otázku mysliveckých strážců, byly zejména vyhláška č. 24/1962 Sb.,⁷⁵ konkrétně její třetí část, kde lze nalézt například znění slibu, či zásadní vyhláška Ministerstva zemědělství⁷⁶ upravující detailně předpoklady pro výkon funkce včetně jejich ověřování, služební odznak a průkaz myslivecké strážce.

3.2. Současná právní úprava myslivecké strážce

Základním právním předpisem upravujícím mysliveckou stráž je v současné době zákon č. 449/2001 Sb. o myslivosti (dále jen „zákon o myslivosti“), který nabyt s výjimkou několika ustanovení účinnosti dne 1. července 2002. Ustanovení o myslivecké strážce nalezneme v části třetí, hlavě II zákona o myslivosti. Z důvodové zprávy návrhu zákona o myslivosti⁷⁷ pak vyplývá, že oproti předchozí právní úpravě se ustanovení ohledně myslivecké strážce prakticky nezměnila. Co se týče novelizací zákona o myslivosti, na mysliveckou stráž měla vliv zejména

⁷³ Zákon č. 23/1962 Sb., o myslivosti.

⁷⁴ Historie a tradice myslivosti. In: uhul.cz [online]. 02. 03. 2017 [cit. 28. 02. 2019] Ústav pro hospodářskou úpravu lesů Brandýs nad Labem. Dostupné z: <http://www.uhul.cz/mapy-a-data/360-portal-myslivosti/myslivost-obecne/718-historie>.

⁷⁵ Vyhláška Ministerstva zemědělství, lesního a vodního hospodářství č. 24/1962 Sb., kterou se vydávají prováděcí předpisy o zákonu o myslivosti.

⁷⁶ Vyhláška Ministerstva zemědělství č. 188/2000 Sb., kterou se stanoví podrobnosti o předpokladech pro výkon funkce myslivecké strážce a o jejich ověřování, vzor služebního odznaku se státním znakem a průkazu myslivecké strážce.

⁷⁷ Vláda: Důvodová zpráva k vládnímu návrhu zákona o myslivosti, č. 449/2001 Dz.

novela⁷⁸ související s přijetím zákona o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich⁷⁹ a poté změny zákona o Rejstříku trestů.⁸⁰ Prováděcím předpisem⁸¹ je vyhláška Ministerstva zemědělství⁸² (v části Myslivecká stráž jen „vyhláška“).

3.3. Ustanovení a zrušení ustanovení mysliveckou stráží

Osoba, která má být ustanovena do funkce myslivecké stráže (dále v části Myslivecká stráž také „uchazeč“) musí splnit určité podmínky stanovené právními předpisy, přičemž z právní úpravy vyplývá, že mysliveckou stráží se může stát pouze myslivec.⁸³ Podmínkami, které musí uchazeč splnit, jsou věk alespoň 21 let, bydliště na území České republiky, bezúhonnost, svéprávnost, fyzická a zdravotní způsobilost, prokázání potřebných znalostí, složení slibu, písemný souhlas s ustanovením do funkce a dále pojištění, platný lovecký lístek a zbrojní průkaz, z čehož právě lze dovodit, že myslivecká stráž je zároveň myslivcem. Návrh na ustanovení osoby mysliveckou stráží předkládá uživatel honitby⁸⁴ orgánu státní správy myslivosti, konkrétně příslušnému obecnímu úřadu obce s rozšířenou působností, v jehož správním obvodu se nachází honitba.⁸⁵ Uživatel honitby je povinen navrhnout mysliveckou stráž pro každých započatých 500 ha honitby,

⁷⁸ Zákon č. 183/2017 Sb. kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich a zákona o některých přestupcích.

⁷⁹ Zákon č. 250/2016 Sb.

⁸⁰ Viz zákon č. 124/2008 Sb., kterým se mění zákon č. 269/1994 Sb., o Rejstříku trestů, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony a zákon č. 204/2015, kterým se mění zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 269/1994 Sb., o Rejstříku trestů, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony.

⁸¹ Viz ust. § 12 odst. 8 zákona o myslivosti.

⁸² Vyhláška Ministerstva zemědělství č. 244/2002 Sb. ze dne 7. června 2002, kterou se provádí některá ustanovení zákona č. 449/2001 Sb., o myslivosti, ve znění pozdějších předpisů.

⁸³ Viz kapitola 3.6. Myslivec.

⁸⁴ Honitbou se dle § 2 písm. i zákona o myslivosti rozumí soubor souvislých honebních pozemků jednoho nebo více vlastníků vymezený v rozhodnutí orgánu státní správy myslivosti, v němž lze provádět právo myslivosti dle lesního zákona.

⁸⁵ Viz ust. § 60 lesního zákona, kdy: „Ve věcech neuvedených v § 57 až 59 vykonávají státní správu na úseku myslivosti obecní úřady obcí s rozšířenou působností.“

příčemž je oprávněn navrhnout i vyšší počet osob.⁸⁶ V případě, že svou povinnost nesplní, může úřad obce s rozšířenou působností mysliveckou stráž ustanovit sám a uživatele honitby o tom pouze informovat. S ohledem na náplň funkce myslivecké stráže je však v zájmu uživatele honitby mít s mysliveckou stráží blízký vztah, což by v případě ustanovení bez jeho návrhu nemuselo být naplněno. Často jsou pak do funkce navrhovány osoby, které jsou s uživatelem honitby v členském či pracovním poměru. Aby bylo zaručeno, že uchazeč s návrhem na své ustanovení souhlasí, je součástí předkládaného návrhu i jeho písemný souhlas.⁸⁷

Podmínka bezúhonnosti uchazeče se ověří z Rejstříku trestů, kdy se podle § 12 odst. 4 zákona o myslivosti za bezúhonného nepovažuje ten, kdo byl pravomocně odsouzen pro úmyslný trestný čin nebo uznán vinným ze spáchání přestupku na úseku myslivosti, nebo komu byla pravomocně uložena pokuta dle zákona o myslivosti. Vzhledem k tomu, že v Rejstříku trestů lze nalézt pouze trestné činy, ohledně přestupků a pokut by se dalo uvažovat například o čestném prohlášení uchazeče, ovšem zákon se k tomuto nijak blíže nevyjadřuje. Ohledně splnění podmínky bezúhonnosti se nepřihlíží k zahlazení odsouzení podle trestního zákoníku.⁸⁸ Touto podmínkou se zabýval i Ústavní soud České republiky, kdy ve svém nálezu sp. zn. Pl. ÚS 8/16 ze dne 19. 12. 2017 judikoval, že je podmínka ohledně nepřihlednutí k zahlazení odsouzení sice stanovená přísně, ovšem sleduje legitimní cíl a není zjevně nepřiměřená. Došlo tak k zamítnutí návrhu Nejvyššího správního soudu České republiky na zrušení § 12 odst. 4 a 5 zákona o myslivosti.⁸⁹ S tímto se já osobně neztotožňuji. Ustanovení ohledně nepřihlednutí k zahlazení odsouzení je dle mého názoru příliš přísné. Obdobný názor pak měli i někteří další soudci ústavního soudu, kteří uplatnili odlišné stanovisko. Důvodem této právní úpravy je skutečnost, že je třeba v souvislosti s mysliveckou stráží zajistit důvěryhodnost ve výkon státní moci, domnívám se však, že toto není vhodná cesta k jejímu zajištění. Zvláště pak v porovnání s tím, že u ostatních veřejných

⁸⁶ PETR, Bohuslav. Zákon o myslivosti: komentář. Praha: Wolters Kluwer, 2015. Komentáře (Wolters Kluwer ČR), bod 1. k § 12 odst. 1, dostupné z ASPI.

⁸⁷ Viz ust. § 12 odst. 2 zákona o myslivosti.

⁸⁸ Viz ust. § 160 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník.

⁸⁹ Nález Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS 8/16, dále také HUSSEINI, Faisal. Výběr rozhodnutí Ústavního soudu. Soudní rozhledy. 2018, č. 3, str. 79-81.

stráží obdobnou úpravu nenalezneme. Dle mého názoru si lze představit situace, kdy ustanovení naplňuje požadovaný cíl, ovšem na druhou stranu existují i situace, kdy je znemožněno některým osobám vykonávat činnost myslivecké stráže i přes to, že by jinak veškeré podmínky splnily a funkci by vykonávaly svědomitě. Člověk se v průběhu života mění a může například své chyby z mládí napravit vedením řádného života, pomoci druhým atp., proto mi současná právní úprava v této otázce nepřijde nejvhodnější. I přes výše uvedené je nicméně možné odůvodněnost rozdílné úpravy oproti ostatním veřejným strážím spatřovat například v tom, že myslivecká stráž jako jediná v rámci výkonu své pravomoci užívá zbraň.

Další podmínkou je fyzická a zdravotní způsobilost osoby. Ta je ověřena na základě posudku o zdravotní způsobilosti, který vydává praktický lékař posuzované osoby při lékařské prohlídce, přičemž musí jasně stanovit, zda je osoba způsobilá či nezpůsobilá, případně způsobilá za určitých podmínek, k výkonu funkce myslivecké stráže. Myslivecká stráž musí být ve vhodné fyzické a zdravotní kondici, jelikož výkon její funkce probíhá prakticky za každého počasí, a navíc v dosti rozlehlém terénu.⁹⁰ Vyhláška⁹¹ proto stanovuje, že uchazeč musí mít takový zdravotní stav, který nevyklučuje středně velkou a velkou fyzickou zátěž při pobytu v přírodě a pohybu v nerovném terénu. Uchazeč tedy nesmí mít sníženou schopnost orientace, zejména pak nesmí trpět závažnými onemocněními zraku a sluchu a dalšími onemocněními, které by se neslučovaly s výkonem funkce myslivecké stráže, jako jsou například záchvatovitá onemocnění včetně epilepsie či duševní onemocnění a poruchy osobnosti.

Jak již bylo dříve řečeno, mysliveckou stráží se může stát myslivec, což mimo jiné souvisí s požadavkem na lovecký lístek. Před získáním loveckého lístku osoba musí absolvovat myslivecké zkoušky,⁹² při nichž prokazuje znalosti z různých oblastí myslivosti. Tyto zkoušky však pro ustanovení mysliveckou stráží nestačí. Je třeba prokázat znalosti právních předpisů v písemném testu sestaveném orgánem

⁹⁰ MUSILOVÁ, Hana. Myslivecká stráž. In KYSELOVSKÁ, Tereza; KADLUBIEC, Vojtěch; PROVAZNÍK, Jan; SPRINGINSFELDOVÁ, Nelly; VIRDZEKOVÁ, Alica. Cofola 2015: sborník z konference. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, Právnická fakulta. Řada teoretická, Ed. Scientia, č. 532, 2015. str. 929-930.

⁹¹ Viz ust. § 1 odst. 1 vyhlášky.

⁹² Viz ust. § 21 vyhlášky.

státní správy myslivosti, v tomto případě se tedy jedná o obecní úřad obce s rozšířenou působností,⁹³ obsahujícím alespoň 20 otázek zejména z oblasti práv a povinností myslivecké stráže dle zákona o myslivosti, včetně problematiky povolenek k lovu, loveckých lístků, pojištění, honiteb, obor, nehonebních pozemků, dob lovu jednotlivých druhů zvěře a zakázaných způsobů lovu. Dále může test obsahovat otázky související s ustanoveními trestního zákoníku⁹⁴ a trestního řádu⁹⁵ ohledně postavení myslivecké stráže jako úřední osoby, součinnosti s orgány činnými v trestním řízení a s tím související oznamovací povinností, či ohledně trestného činu pytláctví. Dalšími oblastmi jsou přestupkové řízení, včetně řízení blokového, a přestupky na úseku myslivosti, dále pak otázky ohledně pozemních komunikací, zejména užívání účelových a místních komunikací. S ohledem na povinnost myslivecké stráže mít zbrojní průkaz je pak prověřována i znalost držení, nošení, přepravy a použití zbraní a střeliva.⁹⁶ K tomu, aby byla podmínka prokázání znalostí splněna, je třeba správně odpovědět minimálně na 75 % otázek. V případě neúspěšného složení písemného testu je možné jej opakovat nejdříve po jednom měsíci.

Za předpokladu splnění uložených podmínek je ještě nutné, aby uchazeč složil slib myslivecké stráže.⁹⁷ Ten skládá před orgánem státní správy myslivosti, tedy před obecním úřadem obce s rozšířenou působností příslušným dle honitby, a zpravidla jeho písemné znění podepisuje za účelem uložení do spisu. Kromě slibu je dále povinen písemně vyslovit souhlas se svým ustanovením do funkce myslivecké stráže. Jedná se o jiný souhlas, než který je součástí návrhu na ustanovení mysliveckou stráží. Smyslem tohoto druhého souhlasu je patrně skutečnost, že navržené osoby si často až v průběhu plnění podmínek, zejména pak při skládání písemného testu, uvědomí, jaké jsou povinnosti myslivecké stráže

⁹³ Viz ust. § 60 lesního zákona.

⁹⁴ Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník.

⁹⁵ Zákon č. 141/1961 Sb., zákon o trestním řízení soudním (trestní řád).

⁹⁶ MUSILOVÁ, opakovaná citace, str. 931.

⁹⁷ „Slibuji, že jako myslivecká stráž budu s největší pečlivostí a svědomitostí plnit povinnosti při výkonu ochrany myslivosti, že budu při výkonu této činnosti dodržovat právní předpisy a nepřekročím oprávnění příslušející myslivecké stráží.“

a s tím související odpovědnost. Jedná se tak o poslední možnost, kdy může uchazeč zvážit a případně odmítnout ustanovení do funkce myslivecké stráže.⁹⁸

Po splnění všech uvedených podmínek je poté orgánem státní správy myslivosti provedeno ustanovení uchazeče do funkce myslivecké stráže. Na řízení o ustanovování by se měla použít ustanovení o správním řízení dle správního řádu.⁹⁹ Ustanovení je provedeno na základě vydání služebního odznaku a průkazu myslivecké stráže,¹⁰⁰ přičemž tento postup odpovídá postupu dle § 151 správního řádu, tzn. že místo písemného správního rozhodnutí je vydáván doklad. V průkazu je uvedena mimo jiné doba jeho platnosti a zejména pak název honitby, ve které je myslivecká stráž oprávněna vykonávat svou funkci. Vzhledem k tomu, že uchazeč může být ustanoven mysliveckou stráží pro více honiteb, z čehož vyplývá, že i různými obecními úřady obcí s rozšířenou působností, může se stát, že mu bude vydáno několik průkazů, ovšem služební odznak by měl mít jediný.¹⁰¹ Co se týká výkonu funkce myslivecké stráže, je omezen právě určením konkrétní honitby, případně honiteb. Myslivecká stráž je tedy oprávněna vykonávat funkci pouze ve vymezeném prostoru honitby, případně honiteb, a nikoli v prostoru jakéhokoli lesa.

Myslivecká stráž je ustanovena na omezenou dobu 10 let, poté je však možné ustanovit stejnou osobu znovu. Ustanovení mysliveckou stráží zaniká uplynutím doby, na kterou byl vystaven průkaz myslivecké stráže, což je zpravidla právě 10 let. Jelikož se jedná o osobní funkci, ustanovení zaniká i smrtí myslivecké stráže. Osoba vykonávající funkci myslivecké stráže se také může rozhodnout, že tuto funkci již vykonávat nechce. K zániku funkce pak dochází na základě písemného oznámení o skončení funkce doručeného orgánu státní správy myslivosti, který osobu do funkce myslivecké stráže ustanovil, tzn. jednostranným právním jednáním. Funkce zanikne i v případě zrušení honitby, pro kterou byla osoba mysliveckou stráží ustanovena. Dále také jestliže zanikne nájem nájemce honitby, který podal návrh na ustanovení osoby mysliveckou stráží.¹⁰² Tato možnost vyplývá

⁹⁸ MUSILOVÁ, opakovaná citace, str. 932.

⁹⁹ Viz ust. § 65 zákona o myslivosti.

¹⁰⁰ Viz Příloha B.

¹⁰¹ PETR, opakovaná citace, k §12 odst. 1 bod 4.

¹⁰² Viz ust. § 13 odst. 1 zákona o myslivosti.

z povahy práv a povinností myslivecké stráže, kdy by mezi ní a nájemcem honitby měla fungovat určitá spolupráce. Nový nájemce honitby by tak měl mít možnost uspořádat si tyto vztahy dle svého.

K zániku funkce může dojít i na základě rozhodnutí o zrušení ustanovení ze strany orgánu státní správy myslivosti, tedy obecního úřadu obce s rozšířenou působností, který mysliveckou stráž do funkce ustanovil. I v tomto případě pak lze dovodit, že se na toto řízení použijí ustanovení správního řádu o správním řízení, jelikož jiná právní úprava v zákoně o myslivosti není uvedena a ani použití správního řádu není explicitně vyloučeno. Nabízí se tedy postup dle § 65 zákona o myslivosti.¹⁰³ Ke zrušení ustanovení by tedy mělo dojít na základě pravomocného správního rozhodnutí. Orgán státní správy myslivosti k tomuto kroku přistoupí, pokud myslivecká stráž přestane splňovat některou z podmínek nutných k ustanovení mysliveckou stráží, typicky přestane být bezúhonnou či zdravotně způsobilou. S tímto souvisí možnost orgánu státní správy myslivosti dát podnět k mimořádné lékařské prohlídce.¹⁰⁴ Ke zrušení ustanovení orgán státní správy myslivosti přistoupí, i pokud dojde ke zjištění, že osoba byla do funkce ustanovena na základě nesprávných nebo nepravdivých údajů. Vzhledem k tomu, že se od myslivecké stráže očekává aktivní účast na ochraně myslivosti, orgán státní správy myslivosti ustanovení zruší také v případě, že osoba přestane funkci vykonávat. V uvedených případech dochází ke zrušení ustanovení vždy, orgán státní správy myslivosti je k tomu povinen. Existují však skutečnosti, při jejichž naplnění ke zrušení ustanovení přistoupit může, ale povinnost zrušit ustanovení nemá. Jedná se o případ, kdy myslivecká stráž poruší zákon o myslivosti. O zrušení ustanovení na základě takové skutečnosti rozhoduje orgán státní správy myslivosti buď z vlastního podnětu, nebo na návrh uživatele honitby.¹⁰⁵ Orgán státní správy myslivosti pak posoudí, k jak závažnému porušení došlo a zda je nutné ustanovení mysliveckou stráží na základě něj zrušit. Touto diskreční pravomocí orgánu státní správy myslivosti se předchází situaci, kdy by se uživatel honitby tímto způsobem

¹⁰³ Ten stanovuje, že není-li v zákoně o myslivosti stanoveno jinak, vztahuje se na rozhodování podle zákona o myslivosti správní řád.

¹⁰⁴ Viz ust. § 1 odst. 3 vyhlášky.

¹⁰⁵ Viz ust. § 13 odst. 2 zákona o myslivosti.

chtěl konkrétní myslivecké stráž ve své honitbě tzv. zbavit.¹⁰⁶ K tomuto závěru došel Nejvyšší správní soud v rozsudku č. j. 6 As 226/2014-29 ze dne 11. 12. 2014.¹⁰⁷ Následkem zániku ustanovení do funkce myslivecké stráže je povinnost neprodleně odevzdat služební odznak a průkaz myslivecké stráže. Pokud k zániku funkce dojde následkem úmrtí, jsou k tomuto povinni dědici, případně kdokoli, kdo má uvedené věci ve své dispozici.¹⁰⁸

3.4. Oprávnění myslivecké stráže

Oprávnění myslivecké stráže jsou uvedena zejména v § 14 zákona o myslivosti. Jak již bylo uvedeno dříve, prostřednictvím jednotlivých oprávnění je zajišťována ochrana myslivosti. Myslivecká stráž má zejména pravomoc kontrolovat určité skutečnosti. Po osobách pohybujících se v honitbě se zbraní nebo jinou loveckou výzbrojí je oprávněna požadovat předložení zbrojního průkazu, průkazu zbraně, loveckého lístku, povolenky k lovu a potvrzení o povinném pojištění, popřípadě jiného průkazu umožňujícího zjistit totožnost osoby. Toto může myslivecká stráž požadovat bez ohledu na to, zda se domnívá, že došlo k nějakému protizákonnému jednání, osoba tedy nemusí být přistižena při zakázané činnosti.¹⁰⁹ Smyslem tohoto oprávnění není pouze kontrola dodržování požadavků zákona o střelných zbraních a střelivu,¹¹⁰ ale i otázka, zda má osoba vůbec právo se v honitbě se zbraní pohybovat.¹¹¹ Další pravomocí myslivecké stráže je možnost kontroly dopravních prostředků v honitbě a na účelových komunikacích v honitbě včetně přepravovaných zavazadel. Podmínkou je však důvodné podezření, že je

¹⁰⁶ PETR, opakovaná citace, k § 13 odst. 1 bod 6.

¹⁰⁷ Právní věta: „Osobě zastávající funkci myslivecké stráže, do níž byla ustanovena, svědčí veřejné subjektivní právo na nerušený výkon této funkce za zákonem předpokládaných podmínek ve smyslu čl. 21 odst. 4 Listiny základních práv a svobod. Ustanovení § 13 odst. 2 věty druhé zákona č. 449/2001 Sb., o myslivosti, je třeba vykládat v souladu s jeho zněním tak, že orgán státní správy myslivosti zkoumá podmínku porušení zákona o myslivosti mysliveckou stráží i v případě, že návrh na zrušení ustanovení myslivecké stráže podá uživatel honitby.“

¹⁰⁸ Viz ust. § 13 odst. 3 zákona o myslivosti.

¹⁰⁹ PETR, opakovaná citace, k § 14 odst. 1 písm. a.

¹¹⁰ Zákon č. 119/2002 Sb., o střelných zbraních a střelivu (zákon o zbraních).

¹¹¹ MUSILOVÁ, opakovaná citace, str. 935

v nich přepravována neoprávněně nabytá zvěř, přičemž prohlídkou nesmí být sledován jiný zájem. Ještě před přijetím zákona o myslivosti panovala obava možného zneužití tohoto oprávnění.¹¹² Záruku nezneužívání tohoto oprávnění by pak měla dávat sama myslivecká stráž svými morálními vlastnostmi. K prokázání legálního nabytí zvěře je třeba myslivecké stráži předložit doklad o nabytí zvěře. V případě, že tento neexistuje či je neplatný, je myslivecká stráž oprávněna zvěř zabavit. V zákonem stanovených případech může myslivecká stráž zabavit i střelné zbraně nebo zakázanou loveckou výzbroj, případně i loveckého psa či fretku. O zabavení je povinna sepsat záznam a vystavit potvrzení o odebrání. Osobu, které byly uvedené věci odebrány, je poté možno z honitby vykázat. Odebrané věci jsou následně předány policii, s výjimkou zvířat a zvěře, ta jsou odevzdána uživateli honitby.¹¹³ Pokud myslivecká stráž přistihne osobu při neoprávněném lovu či jiné činnosti zakázané zákonem o myslivosti, má pravomoc ji zadržet, neprodleně je však povinna přivolat orgán Policie České republiky. V praxi však dochází spíše jen k přivolání a informování orgánu Policie České republiky, jelikož osoby dopouštějící se vědomě zakázané činnosti nečekají na zadržení mysliveckou stráží.¹¹⁴ Lze však dovodit, že tímto svým jednáním naplní skutkovou podstatu přestupku proti veřejnému pořádku dle § 5 odst. 1 písm. a zákona o některých přestupcích.¹¹⁵ V souvislosti s nezákonným jednáním osob v případě, že dojde ke spáchání přestupku dle zákona o myslivosti, má myslivecká stráž pravomoc projednat takové přestupky příkazem na místě.¹¹⁶ Myslivecká stráž má pravomoc projednat přestupky spáchané nejen fyzickými osobami, ale i právníckými a fyzickými osobami podnikajícími. Typickým přestupkem pak je neoprávněný lov zvěře. Co se týká příkazu na místě, lze jím uložit pokutu do výše až 10.000,- Kč za předpokladu, že nepostačuje domluva a jsou splněny i další

¹¹² K oprávnění myslivecké stráže prohlížet motorová vozidla. In: epravo.cz [online]. 30. 01. 2002 [cit. 28. 02. 2019]. Dostupné z: https://www.epravo.cz/top/clanky/spravni-pravo/k-opravneni-myslivecke-straze-prohlizet-motorova-vozidla-15693.html?fbclid=IwAR3Ulc0a60lNYoqI_wwljCFqiu5fJsBUtiSSbJITvWHCyjuP_ygE66QnAeE.

¹¹³ PETR, opakovaná citace, k §14 odst. 1 písm. d.

¹¹⁴ MUSILOVÁ, opakovaná citace, str. 937.

¹¹⁵ Zákon č. 251/2016 Sb.

¹¹⁶ Viz ust. § 14 odst. 1 písm. i zákona o myslivosti.

zákonem předpokládané podmínky, tedy že obviněný, případně osoba za něj jednající, pokud se jedná o právnickou nebo podnikající fyzickou osobu, se zjištěným stavem věci, s právní kvalifikací skutku, s uložením pokuty a s její výší i se samotným vydáním příkazového bloku souhlasí.¹¹⁷ Co se týče výnosů z pokut, pak u přestupků spáchaných fyzickými osobami¹¹⁸ je příjemcem příslušná obec s rozšířenou působností, u přestupků právnických a podnikajících fyzických osob¹¹⁹ je příjemcem Státní fond životního prostředí.¹²⁰

Hojně diskutovanou pravomocí myslivecké stráže je usmrcování některých druhů zvířat. Zákon o myslivosti výslovně stanovuje možnost bez omezení usmrcovat v přírodě nežádoucí zvířata.¹²¹ Dále pak uvádí možnost za splnění určitých podmínek usmrcovat zdivočelá hospodářská zvířata, volně se pohybující označená zvířata z farmových chovů zvěře, toulavé psy a kočky. Otázka usmrcování psů je poměrně často řešena i v médiích. V souvislosti s náhradou škody za zastřeleného psa bylo judikatorně dovozeno posuzování excesu myslivecké stráže, kdy právní věta rozsudku¹²² zní: „Samotná okolnost, že člen myslivecké stráže usmrcením ovčáckého psa v honitbě překročil oprávnění daná mu zákonem o myslivosti, nestačí k závěru, že nejednal při výkonu oprávnění myslivecké stráže; pro posouzení, zda šlo o tzv. exces, který by vylučoval odpovědnost státu za škodu, je rozhodující, zda jeho jednání mělo místní, časový a především věcný (vnitřní účelový) vztah k úkolům myslivecké stráže.“

Veškerá oprávnění je možné provádět pouze v honitbě či honitbách, pro které byla myslivecká stráž ustanovena.¹²³ Myslivecká stráž je pak za účelem výkonu své funkce oprávněna vstupovat na pozemky nacházející se v honitbě. Lze dovodit, že toto oprávnění platí jak pro pozemky honební, tak i pro pozemky nehonební.¹²⁴

¹¹⁷ Viz ust. §91 odst. 1 zákona o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich.

¹¹⁸ Viz ust. § 63 zákona o myslivosti.

¹¹⁹ Viz ust. § 64 zákona o myslivosti.

¹²⁰ Viz ust. § 65 odst. 3 zákona o myslivosti.

¹²¹ Jedná se o mývala severního, psíka mývalovitého, norka amerického, nutrii říční a další druhy stanovené vyhláškou.

¹²² Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp. zn. 25 Cdo 896/2009 ze dne 22. 09. 2010.

¹²³ VOSÁTKA, Josef. Myslivost: ochrana přírody, chov zvěře a zvířat, lov. Praha: Druckvo, 2013. Myslivost pro praxi, str. 83.

¹²⁴ ČECHURA, Vladimír. Myslivecká stráž. Praha: Orac, 2000. Kapesní příručky (Orac), str. 17.

Pokud není myslivecká stráž schopna zajistit výkon svých oprávnění či povinností vlastními silami za použití vlastních prostředků, má možnost obrátit se na policejní orgány za účelem pomoci a součinnosti.¹²⁵

3.5. Povinnosti myslivecké stráže

Smyslem myslivecké stráže je ochrana myslivosti, čemuž odpovídá povinnost dohlížet na dodržování právních předpisů u činností s myslivostí souvisejících. V případě zjištění jakýchkoli nedostatků, škod či závad je myslivecká stráž povinna informovat o nich uživatele honitby, případně též policejní orgány nebo příslušné orgány státní správy. Lze také dovodit, že by uživatel honitby měl být uvědoměn o všech skutečnostech majících negativní vliv na ochranu myslivosti, tedy včetně spáchání přestupku.¹²⁶ Aby bylo vůbec možné vykonávat řádně funkci myslivecké stráže, je třeba, aby osoby pohybující se v honitbě rozpoznaly, že se jedná o členy myslivecké stráže. Za tímto účelem musí myslivecká stráž nosit služební odznak a prokazovat se průkazem myslivecké stráže. Tyto je také povinna chránit před odcizením, ztrátou či zneužitím. Pokud dojde k některé z těchto skutečností, musí o tom neprodleně informovat orgán státní správy myslivosti, který konkrétní odznak či průkaz vydal.¹²⁷

3.6. Myslivec

V návaznosti na výše uvedené se domnívám, že by bylo vhodné porovnat funkci myslivecké stráže i s dalšími pojmy a osobami souvisejícími s myslivostí. Myslivec není v právním řádu definován, proto je jeho definice odvozována od jeho oprávnění a povinností. Myslivcem je tedy osoba vykonávající právo myslivosti, k jehož výkonu je třeba mít lovecký lístek, povolenku k lovu, potvrzení o pojištění, zbrojní průkaz a průkaz zbraně.¹²⁸

¹²⁵ Viz ust. § 14 odst. 1 písm. h zákona o myslivosti.

¹²⁶ PETR, opakovaná citace, k § 15 odst. 1 písm. c.

¹²⁷ Viz ust. § 15 zákona o myslivosti.

¹²⁸ HROMAS, Josef. Myslivost. Písek: Česká matice lesnická, 2008, str. 61.

Lovecký lístek vydává orgán státní správy myslivosti, konkrétně se jedná o úřad obce s rozšířenou působností, v jehož obvodu má žadatel trvalý pobyt. K vydání loveckého lístku je třeba splnit určité podmínky.¹²⁹ Žadatel musí být osobou starší 16 let, svéprávnou a bezúhonnou, a to ve stejném rozsahu jako myslivecká stráž. Dále je nutné absolvovat zkoušky z myslivosti, které jsou upraveny v hlavě III. vyhlášky. Uchazeč musí prokázat znalosti z několika poměrně rozsáhlých skupin otázek jako např. myslivecká zoologie a biologie zvěře, chov zvěře, péče o zvěř, zbraně, střelivo, právní předpisy, historie a význam myslivosti atd., přičemž nesmí být z žádné skupiny otázek hodnocen „neprospěl“. Ohledně zbraně je třeba získat zbrojní průkaz skupiny C dle zákona č. 119/2002 Sb., o střelných zbraních a střelivu, a mít průkaz zbraně, který prokazuje její registraci. Povolenku k lovu pak vydává uživatel honitby. Žadatel dále musí být pojištěn pro případ odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu činnosti ublížením na zdraví nebo usmrcením jiných osob a za škodu na věci.

Jak již bylo dříve uvedeno, k ustanovení mysliveckou stráží je třeba splnění dalších podmínek oproti myslivci, tzn. že každá myslivecká stráž je myslivcem, ale ne každý myslivec je i mysliveckou stráží.

3.7. Myslivecký hospodář

Úkolem mysliveckého hospodáře je zejména zabezpečovat myslivecké hospodaření v honitbě, s čímž souvisí různá oprávnění. Právní úpravu nalezneme zejména v § 35 zákona o myslivosti. Mysliveckého hospodáře ustanovuje a odvolává orgán státní správy myslivosti na návrh uživatele honitby, přičemž zákon o myslivosti odkazuje na použití ustanovení o ustanovení a zrušení funkce myslivecké stráže. Myslivecký hospodář je taktéž myslivcem s tím, že musí být starší 21 let a je třeba navíc absolvovat buď vyšší odbornou mysliveckou zkoušku,¹³⁰ nebo zkoušku pro myslivecké hospodáře,¹³¹ případně prokázat dosažení stanovené úrovně vzdělání v oblasti myslivosti. Ve vztahu k myslivecké stráží je zřejmé, že myslivecký hospodář má jiný účel své funkce než myslivecká stráž,

¹²⁹ Viz ust. § 47 zákona o myslivosti.

¹³⁰ Viz část šestá vyhlášky.

¹³¹ Viz § 5 a násl. vyhlášky.

i když v některých oprávněních se překrývají, a to např. v oprávnění usmrcovat toulavé psy, kočky a další zvířata za podmínek stanovených v zákoně o myslivosti.

4. Rybářská stráž

Účelem rybářské stráže je zajištění ochrany řádného výkonu rybářského práva a chovu ryb v rybnících.¹³² Rybářská stráž tedy dohlíží na dodržování právních předpisů v souvislosti s rybářstvím, kdy ochrana je poskytována zejména rybám a jiným vodním živočichům před škodlivými vlivy, ať už přírodního nebo lidského původu. S tím souvisí i pravomoc rybářské stráže kontrolovat rybářská zařízení.¹³³ Rybářská stráž je někdy označována taktéž jako „porybný“.

4.1. Historický vývoj rybářské stráže

Rybářská stráž v podobě, v jaké ji známe dnes, se obdobně jako lesní stráž vyvinula z přísežných hajných nebo také přísežných stráží, jejichž postavení upravoval zákon č. 86/1949 Sb., o přísežných hajných k ochraně lesů, polního majetku, myslivosti, rybářství a vod a vodních děl. Ještě před ochranou zajišťovanou prostřednictvím přísežných hajných byl dohled nad rybářstvím vykonáván četnictvem či poříční policií, případně zvláštními zřízenci k ochraně rybářství, které mohly jmenovat osoby s oprávněním lovit ryby. Zřízenci měli dle zákona č. 79/1882 mor.z.z. v rámci dohledu možnost zabavovat ryby a rybářské náčiní, ale dokonce i zatýkat osoby. Vyhláškou Ministerstva zemědělství č. 363/1952 Sb., která byla přijata jako prováděcí předpis k zákonu č. 62/1952 Sb., o rybářství, pak byla zavedena přísežná stráž k ochraně rybářství, která zejména kontrolovala dodržování právních předpisů v souvislosti s výkonem rybářského práva a požadovala po lovcích osobách prokázání povolení k lovu a lovecké lístky. Pojem rybářské stráže byl zaveden zákonem č. 102/1963 Sb., o rybářství, který byl sice několikrát novelizován, ovšem zrušen byl až v roce 2004. Zákon poměrně

¹³² Viz ust. § 14 odst. 1 zákona o rybářství.

¹³³ ŠÍMA, Alexander. Zákon o rybářství: komentář. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2017. Komentáře (Wolters Kluwer ČR), k § 16, dostupné z ASPI.

podrobně ve spojení s prováděcí vyhláškou¹³⁴ upravoval práva a povinnosti rybářské stráže a současná právní úprava z něj do značné míry vychází.¹³⁵

4.2. Současná právní úprava rybářské stráže

V současné době je rybářská stráž upravena v zákoně č. 99/2004 Sb. o rybníkářství, výkonu rybářského práva, rybářské stráži, ochraně mořských rybolovných zdrojů a o změně některých zákonů (dále jen „zákon o rybářství“), který nabyl účinnosti dne 01. 04. 2004. Ustanovení o rybářské stráži pak nalezneme zejména v jeho hlavě IV pojmenované přímo Rybářská stráž. Co se týká novelizací tohoto právního předpisu, ustanovení o rybářské stráži doznala změn zejména v souvislosti s přijetím zákona o přestupcích¹³⁶ a v důsledku novelizace zákona o Rejstříku trestů.¹³⁷ Prováděcím předpisem je vyhláška Ministerstva zemědělství (v části Rybářská stráž také „vyhláška“).¹³⁸

¹³⁴ Vyhláška Ministerstva zemědělství, lesního a vodního hospodářství ze dne 19. prosince 1963, kterou se vydávají prováděcí předpisy k zákonu o rybářství.

¹³⁵ ŠÍMA, opakovaná citace, k § 14.

¹³⁶ Viz zákon č. 183/2017 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich a zákona o některých přestupcích.

¹³⁷ Viz zákon č. 124/2008 Sb., kterým se mění zákon č. 269/1994 Sb., o Rejstříku trestů, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony.

¹³⁸ Vyhláška Ministerstva zemědělství č. 197/2004 Sb. k provedení zákona č. 99/2004 Sb., o rybníkářství, výkonu rybářského práva, rybářské stráži, ochraně mořských rybolovných zdrojů a o změně některých zákonů (zákon o rybářství) ze dne 13. dubna 2004 ve znění pozdějších předpisů.

4.3. Ustanovení a zrušení ustanovení rybářskou stráží

Rybářskou stráží může být ustanovena pouze fyzická osoba, kterou navrhne uživatel rybářského revíru¹³⁹ nebo subjekt hospodařící na rybochovném zařízení,¹⁴⁰ přičemž uživatel rybářského revíru má navržení rybářské stráže pro revír stanovené jako jednu ze svých povinností. Návrh se předkládá obecnímu úřadu obce s rozšířenou působností dle místa trvalého bydliště navrhované osoby (dále jen „rybářský orgán“). Rybářský orgán je příslušný k ustanovení, zrušení a stanovení rozsahu působnosti konkrétní rybářské stráže, a navíc vede jejich evidenci.¹⁴¹

Navrhovaná fyzická osoba musí splnit zákonné podmínky, tzn. že musí být svéprávná, starší 21 let, bezúhonná, zdravotně způsobilá a musí prokázat znalost práv a povinností rybářské stráže.¹⁴² Bezúhonnost se prokazuje na základě výpisu z Rejstříku trestů, který si sám vyžádá rybářský orgán, a dále čestným prohlášením navrhované osoby o tom, že nebyla potrestána za přestupek na úseku rybářství.¹⁴³ V souvislosti s tím bych ráda upozornila, že v § 14 odst. 7 zákona o rybářství je v poslední větě uvedeno: „Je-li žadatelem právnická osoba, prokazuje se bezúhonnost u člena statutárního orgánu právnické osoby, oprávněného jednat za tuto osobu.“ Toto ustanovení považuji za postrádající smysl, jelikož do funkce rybářské stráže může být ustanovena pouze fyzická osoba. Zdravotní způsobilost je pak prokazována na základě posudku vystaveného zpravidla praktickým lékařem. Zdravotní stav navrhované osoby musí být slučitelný s výkonem funkce rybářské stráže, nesmí tedy trpět žádnými onemocněními, která by ji v tomto výkonu omezovala či jej vylučovala, např. závažným onemocněním zraku a sluchu, záchvatovitým onemocněním včetně epilepsie, závažným duševním onemocněním či poruchou osobnosti. Při posuzování zdravotního stavu je třeba myslet

¹³⁹ Dle § 2 písm. e) zákona o rybářství je rybářským revírem část vodního útvaru povrchových vod o výměře nejméně 500 m² souvislé vodní plochy, umožňující život rybí obsádky a vodních organismů, vyhlášená rozhodnutím příslušného orgánu státní správy rybářství podle § 19 až 24 zákona o rybářství.

¹⁴⁰ Dle § 2 písm. d) zákona o rybářství se jedná o sádky, rybí líhně, příkopové rybníčky, jiné vodní nádrže nebo chovná zařízení.

¹⁴¹ Viz ust. § 14 odst. 1 zákona o rybářství.

¹⁴² Viz ust. § 14 odst. 2 zákona o rybářství.

¹⁴³ Viz ust. § 14 odst. 7 zákona o rybářství.

na skutečnost, že výkon funkce rybářské stráže probíhá v přírodě na nerovném povrchu, a navíc ne vždy za příznivého počasí.¹⁴⁴

Prokázání znalostí práv a povinností rybářské stráže je možno více způsoby, a to buď předložením dokladu o dosažení stanovené úrovně vzdělání (vysokoškolské, střední odborné, vyšší odborné) v oboru rybářství, předložením dokladu o složení zkoušek na rybářského hospodáře nebo dokladu o složení zkoušky pro výkon funkce rybářské stráže. Zkouška rybářské stráže má dvě části – písemnou a ústní a probíhá před alespoň tříčlennou komisí jmenovanou Ministerstvem zemědělství. Jejím cílem je prokázání znalostí v oblasti ryb a vodních organismů a příslušných právních předpisů týkajících se výkonu funkce rybářské stráže. Začíná se ústní částí, kdy uchazeč musí určit správně druh všech deseti jemu předložených ryb. Pokud uspěje, následuje písemná část, kde uchazeč odpovídá na otázky ze tří tematických oblastí, kdy musí odpovědět správně na 70 % otázek z každého okruhu. Tematické oblasti vycházejí ze zákona o rybářství a jeho prováděcí vyhlášky, z dalších zákonů (vodního,¹⁴⁵ veterinárního,¹⁴⁶ o ochraně přírody a krajiny,¹⁴⁷ na ochranu zvířat proti týrání¹⁴⁸) a také z trestního zákoníku¹⁴⁹ a zákona o přestupcích, kdy v tomto případě vyhláška odkazuje na již zrušený zákon č. 200/1990 Sb. o přestupcích, nicméně dovozují, že by se otázky měly týkat zákona č. 250/2016 Sb. o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich. V případě úspěchu je vydáno osvědčení.¹⁵⁰ O tom, že zkouška není pouhou formalitou, svědčí i fakt, že poměrně vysoký počet uchazečů při ní neuspěje.¹⁵¹

¹⁴⁴ Viz ust. § 14 odst. 3, 4 zákona o rybářství.

¹⁴⁵ Zákon č. 254/2001 Sb. o vodách a o změně některých zákonů ve znění pozdějších předpisů.

¹⁴⁶ Zákon č. 166/1999 Sb. o veterinární péči a o změně některých souvisejících zákonů ve znění pozdějších předpisů.

¹⁴⁷ Zákon č. 114/1992 Sb. o ochraně přírody a krajiny ve znění pozdějších předpisů.

¹⁴⁸ Zákon č. 246/1992 Sb. na ochranu zvířat proti týrání ve znění pozdějších předpisů.

¹⁴⁹ Zákon č. 40/2009 Sb. trestní zákoník ve znění pozdějších předpisů.

¹⁵⁰ Viz ust. § 19 vyhlášky.

¹⁵¹ Viz například Zkoušky rybářských stráží, In: crsplzen.cz [online]. Západočeský územní svaz, 2018 [cit. 04. 06. 2019]. Dostupné z: <https://www.crsplzen.cz/inpage/zkousky-rybarskych-strazi/>, kdy v tomto případě zkoušky složilo 10 uchazečů ze 17.

Při splnění všech výše uvedených podmínek je následně nutné složit slib¹⁵² před rybářským orgánem. Tím je také zajištěno, že navrhovaná osoba se svým ustanovením do funkce rybářské stráže souhlasí. Na řízení o ustanovování rybářské stráže by se dle § 14 odst. 8 zákona o rybářství neměl použít správní řád. V souvislosti s tím je však třeba upozornit na § 180 odst. 1 správního řádu, v jeho důsledku došlo k nepřímé novelizaci zákona o rybářství. Ustanovení správního řádu se tedy při řízení o ustanovování použijí, jelikož zákon o rybářství toto řízení v celém rozsahu neupravuje. Ustanovení do funkce proběhne vydáním odznaku a průkazu rybářské stráže,¹⁵³ čímž je dle § 151 správního řádu nahrazeno vydání písemného správního rozhodnutí. V průkazu rybářský orgán stanoví obvod působnosti rybářské stráže a rybářská stráž je oprávněna vykonávat svou funkci pouze ve stanoveném obvodu působnosti, nikde jinde. Obvod působnosti je stanoven konkrétním rybářským revírem, případně více revíry. Vzhledem ke skutečnosti, že rybářský orgán je určován dle místa trvalého pobytu navrhované osoby, je celkem běžná situace, kdy je působnost rybářské stráže určena mimo správní obvod rybářského orgánu, tzn. že rybářské strážci mající trvalé bydliště např. v Praze může být stanoven obvod působnosti pro rybářský revír nacházející se kupříkladu ve správním obvodu obce Černošice.

Důvody zrušení a zániku ustanovení rybářskou stráží jsou obdobné jako v případě stráže myslivecké. Ustanovení rybářskou stráží zaniká v případě, že zanikne rybářský revír, pro který byla rybářská stráž ustanovena, nebo také pokud uživateli rybářského revíru, který navrhl ustanovení rybářské stráže, zanikne výkon jeho rybářského práva. Dále může k zániku ustanovení dojít i jednostranným právním jednáním rybářské stráže, a to doručením oznámení o skončení výkonu funkce rybářské stráže rybářskému orgánu. Vzhledem k tomu, že se jedná o osobní funkci, dochází k zániku i úmrtím rybářské stráže. Rybářský orgán má povinnost ustanovení rybářskou stráží zrušit v případě, že se prokáže, že rybářská stráž byla ustanovena na základě nepravdivých nebo nesprávných údajů, přestala splňovat

¹⁵² „Slibuji, že jako rybářská stráž budu s největší pečlivostí a svědomitostí plnit povinnosti při kontrole dodržování rybářského zákona a prováděcích právních předpisů k rybářskému zákonu, že budu při výkonu této činnosti dodržovat právní předpisy a nepřekročím oprávnění příslušející rybářské strážci.“

¹⁵³ Viz Příloha C.

podmínky nutné k ustanovení do funkce, nebo svou funkci nevykonává.¹⁵⁴ Ohledně splňování podmínek k ustanovení má rybářská stráž povinnost oznámit rybářskému orgánu jakoukoli jejich změnu, a navíc je rybářský orgán oprávněn ověřovat, zda rybářská stráž stále dané podmínky splňuje. Další možností zrušení ustanovení rybářskou stráží je za situace, kdy rybářská stráž závažně či opakovaně porušuje zákon. V takovém případě má rybářský orgán možnost, nikoli povinnost, ustanovení zrušit. Jedná se tedy o jeho diskreční pravomoc a je třeba v každém jednotlivém případě posoudit ono porušení. Řízení může být zahájeno z vlastního podnětu nebo na základě návrhu uživatele rybářského revíru, pro který byla rybářská stráž ustanovena.¹⁵⁵ Co se týká řízení o zrušení ustanovení rybářskou stráží, obdobně jako v případě řízení o ustanovování, i v případě řízení o zrušení vylučuje zákon o rybářství užití ustanovení správního řádu.¹⁵⁶ Ovšem i na toto řízení se dle § 180 odst. 1 správního řádu ustanovení správního řádu použijí, jelikož zákon o rybářství řízení o zrušení ustanovení nijak blíže neupravuje. Ke zrušení tedy dojde na základě správního rozhodnutí.

4.4. Oprávnění rybářské stráže

K naplnění účelu rybářské stráže mají osoby ustanovené do funkce rybářské stráže různá zákonem stanovená oprávnění. Ta nalezneme v § 16 zákona o rybářství. Rybářská stráž tedy může zejména kontrolovat oprávnění lovcích osob k lovu, s čímž souvisí její pravomoc požadovat prokázání totožnosti osoby, předložení jejího platného rybářského lístku a platné povolenky k lovu. Dále má rybářská stráž pravomoc kontrolovat rybářské nářadí, úlovky, obsah rybářské loďky a nádrže či jiného zařízení k uchování ryb. V návaznosti na uvedené má rybářská stráž pravomoc zadržet povolenku k lovu osoby, u níž došlo k porušení povinností stanovených zákonem o rybářství. Kromě povolenky k lovu, kterou následně doručí tomu, kdo ji vydal, má pravomoc zabavit i úlovek, případně též nářadí či nástroj, pokud prostřednictvím něj osoba spáchala přestupek či trestný čin. V tomto případě

¹⁵⁴ Viz ust. § 15 zákona o rybářství.

¹⁵⁵ Viz ust. § 15 odst. 2 zákona o rybářství.

¹⁵⁶ Viz ust. § 14 odst. 8 zákona o rybářství.

stačí i důvodné podezření o jeho spáchání.¹⁵⁷ Je třeba na tomto místě uvést, že zákon o rybářství nedává rybářské stráži oprávnění zadržet osobu lovící bez povolení či osobu podezřelou ze spáchání přestupku či trestného činu. Rybářská stráž tak může učinit pouze na základě ustanovení trestního řádu o zadržení osoby podezřelé,¹⁵⁸ čili jen v případě, že přistihne osobu přímo při trestném činu nebo bezprostředně poté. Rybářská stráž má pravomoc kontrolovat, resp. požadovat po ní rybářský lístek, případně povolenku k lovu, i osobu, která neloví. To však jen za předpokladu, že je důvodně podezřelá ze spáchání přestupku či trestného činu v bezprostřední blízkosti rybářského revíru. V případě, že osoba potřebné doklady nemá a k jejich předložení byla vyzvána v souvislosti s úlovky, je možné předložit rybářské stráži doklad o nabytí ryby nebo vodního organismu. V případě, že dotyčná osoba neuposlechne výzvy ze strany rybářské stráže, lze dovodit, že by svým jednáním mohla naplnit skutkovou podstatu přestupku proti veřejnému pořádku - neuposlechnutí výzvy úřední osoby při výkonu její pravomoci.¹⁵⁹ Rybářská stráž má dále obdobně jako ostatní veřejné stáže pravomoc projednat příkazem na místě přestupky fyzických, podnikajících fyzických a právnických osob dle zákona o rybářství.¹⁶⁰ Typickými přestupky jsou neoprávněné chytání ryb, porušování pravidel lovu či nepředložení potřebných dokladů. Příkazem na místě může rybářská stráž uložit pokutu až do výše 10.000,- Kč, to však pouze za předpokladu, že nepostačuje domluva a jsou splněny i další zákonné požadavky.¹⁶¹ Pokud rybářská stráž příkazem na místě rozhodne o pokutě, výnos z ní náleží příslušné obci s rozšířenou působností,¹⁶² tedy té, v jejímž správním obvodu byl přestupek spáchán. V souvislosti s výkonem své činnosti je v nezbytně nutném rozsahu taktéž oprávněna vstupovat na pozemky, stavby, jezy a další zařízení. Pokud sama rybářská stráž není schopna zajistit výkon své funkce, má možnost obrátit se na orgány Policie České republiky, případně obecní policii.¹⁶³

¹⁵⁷ Viz ust. § 16 zákona o rybářství.

¹⁵⁸ Viz ust. § 76 zákona č. 141/1961, o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů.

¹⁵⁹ Viz ust. § 5 odst. 1 písm. a zákona č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích.

¹⁶⁰ Viz ust. § 16 písm. e zákona o rybářství.

¹⁶¹ Viz ust. § 91 odst. 1 zákona č. 250/2016 Sb., o přestupcích a řízení o nich.

¹⁶² Viz ust. § 31 odst. 7 zákona o rybářství.

¹⁶³ ŠÍMA, opakovaná citace, k § 16.

4.5. Povinnosti rybářské stráže

S výkonem funkce rybářské stráže jsou samozřejmě spojeny i určité povinnosti, které souvisí zejména s tím, aby byla rybářská stráž při výkonu své činnosti odlišena od ostatních osob a bylo prokázáno její oprávnění vůči jiným osobám. Povinností tedy je nosit na viditelném místě odznak a vůči ostatním osobám se prokazovat průkazem rybářské stráže. Dále zákon o rybářství explicitně stanovuje, že má rybářská stráž povinnost kontrolovat a dohlížet na dodržování povinností stanovených zákonem o rybářství a v případě zjištění nějakých závad či škod o nich informovat rybářský orgán, Policii České republiky, popřípadě orgán příslušný k ochraně přírody a krajiny. Rozhodnutí o tom, který orgán bude vyrozuměn, závisí na povaze zjištěné závady či škody dle uvážení rybářské stráže.¹⁶⁴

4.6. Vodní stráž

V souvislosti s rybářskou stráží se nabízí připomenout, že v dřívější právní úpravě¹⁶⁵ byla zakotvena kromě dnešních veřejných stráží i stráž vodní, jejímž úkolem byla ochrana vod, vodních toků a vodohospodářských děl.¹⁶⁶ Vodní stráž již tedy neexistuje, ale některá z jejích oprávnění a povinností má v dnešní době právě stráž rybářská. Zejména jde o pravomoc kontrolovat způsob a rozsah užívání vod a kvalitu vod¹⁶⁷ a zjišťovat zdroje a příčiny znečištění vody v rybářském revíru.¹⁶⁸

¹⁶⁴ Viz ust. § 17 zákona o rybářství.

¹⁶⁵ Zákon č. 130/1974 Sb. o státní správě ve vodním hospodářství.

¹⁶⁶ Viz ust. § 1 vyhlášky ministerstva lesního a vodního hospodářství České socialistické republiky č. 99/1976 Sb., o vodní stráží.

¹⁶⁷ Viz ust. § 16 písm. a) odst. 5 zákona o rybářství.

¹⁶⁸ Viz ust. § 17 odst. 1 písm. d) zákona o rybářství.

4.7. Rybář

Rybář není v právních předpisech definován, je proto třeba jeho definici dovodit. Domnívám se, že za rybáře lze označit osobu mající rybářský lístek a povolenku k lovu. Žádost o vydání rybářského lístku podává žadatel u úřadu obce s rozšířenou působností dle místa jeho trvalého pobytu. Podmínky pro získání rybářského lístku jsou pak stanoveny v § 10 vyhlášky. Zásadní je opět povinnost prokázat určité znalosti z oblasti rybářství, tzv. kvalifikační předpoklady. Ty je možné prokázat osvědčením vydaným právnickou osobou pověřenou Ministerstvem zemědělství k ověřování znalostí žadatelů. Touto právnickou osobou je např. Český rybářský svaz, z.s. Osvědčení je vydáno na základě splnění testu rybářských znalostí. V rámci něj jsou prokazovány znalosti z oblasti rybářství, biologie ryb a právních předpisů souvisejících s lovem ryb.¹⁶⁹ Kvalifikační požadavky splňuje i osoba, která složila zkoušku na rybářského hospodáře či na rybářskou stráž, případně osoba, která získala stanovené vzdělání.¹⁷⁰ Povolenku k lovu lze následně získat od uživatele rybářského revíru. Ve většině případů je třeba za ni zaplatit.¹⁷¹

4.8. Rybářský hospodář

Rybářský hospodář není v zákoně o rybářství přímo definován, nicméně ze zákonných ustanovení¹⁷² lze dovodit, jaký je účel této funkce. Základním úkolem je vést evidenci hospodaření v rybářském revíru, o dosaženém hospodářském výsledku a o vydání povolenek k lovu v rybářském revíru, přičemž rybářský hospodář musí být ustanoven pro každý rybářský revír. Evidence je pak v případě žádosti povinen předložit příslušnému rybářskému orgánu.¹⁷³ Rybářský hospodář má tedy jiný účel než rybářská stráž, i když některá oprávnění mají shodná. Oba například mohou požadovat od lovící osoby rybářský lístek a povolenku k lovu.

¹⁶⁹ Rybářský lístek – kde jej získat. In: rybarsky-listek.info [online]. [cit. 07. 06. 2019]. Dostupné z: <https://www.rybarsky-listek.info/kde.php>.

¹⁷⁰ Viz ust. 10 odst. 4 vyhlášky.

¹⁷¹ ŠÍMA, opakovaná citace, k § 2 písm. m.

¹⁷² Zejména z § 11 zákona o rybářství.

¹⁷³ V tomto případě se může jednat o obecní přad obce s rozšířenou působností, krajský úřad či ministerstvo.

Rybářský hospodář musí ke svému ustanovení předložit doklad o dosaženém vzdělání v oblasti rybářství nebo složit zkoušku na rybářského hospodáře. Ta je odlišná od zkoušky rybářské stráže, i když některé části jsou obdobné, jako například poznání předložených druhů ryb.¹⁷⁴

5. Stráž přírody

Stráž přírody je poslední z veřejných stráží působících aktuálně v České republice. Jejím účelem je kontrola dodržování předpisů o ochraně přírody a krajiny, a navíc i zajišťování strážní, kontrolní, informační, výchovné, případně odborné činnosti. Na rozdíl od ostatních veřejných stráží existují dva druhy osob v rámci stráže přírody, přičemž všechny stráže přírody, ať už patří k jakémukoli druhu osob, mají za cíl výše uvedené. Jedná se tedy o strážce, kteří jsou nadáni určitými oprávněními k naplňování účelu stráže přírody, a zpravodaje, kteří sice musí splnit ke svému ustanovení stejné podmínky jako strážci, ale nemají stejná oprávnění.¹⁷⁵ Co se pak týká významu zpravodajů, v praxi se vyvinuly dva typy, a to osoby, které se připravují na budoucí ustanovení strážci, a pak osoby, které by nevykonávaly oprávnění daná strážcům, a proto se podílí na dalších aktivitách stráže přírody, jako např. na výchovné či odborné činnosti.¹⁷⁶ Hned tady v úvodu bych ráda poznamenala, že stráž přírody není orgánem ochrany přírody.¹⁷⁷ Jedná se o osoby, které byly pověřeny výkonem veřejné správy.¹⁷⁸

¹⁷⁴ Viz ust. § 6 odst 5 vyhlášky.

¹⁷⁵ Stráž přírody. In: ochranaprirody.cz [online]. [cit. 08. 06. 2019]. Dostupné z: <http://www.ochranaprirody.cz/statni-sprava/straz-prirody/>.

¹⁷⁶ NĚMEČKOVÁ, Iva. Příručka pro stráž přírody. [cit. 08. 06. 2019]. Dostupné z: <http://strazprirody.cz/files/www/12fcsmcfb2oer7h386af9divr7/handbook.pdf>. str. 8.

¹⁷⁷ Orgány ochrany přírody jsou dle § 75 odst. 1 zákona o ochraně přírody a krajiny obecní úřady, pověřené obecní úřady, obecní úřady obcí s rozšířenou působností, krajské úřady, Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky, správy národních parků, Česká inspekce životního prostředí, Ministerstvo životního prostředí, újezdní úřady a Ministerstvo obrany.

¹⁷⁸ STEJSKAL, Vojtěch. Zákon o ochraně přírody a krajiny: komentář. Praha: Wolters Kluwer, 2016. Komentáře (Wolters Kluwer ČR), k § 81 odst. 1 a 2.

5.1. Historický vývoj stráže přírody

Stráž přírody je nejmladší veřejnou stráží. Domnívám se, že tato skutečnost souvisí s tím, že se v dřívějších dobách lidé tolik nezabývali ochranou přírody, jelikož pro běžný život nebyla její regulace nutná na rozdíl např. od lovu či rybářství. Otázka samotné ochrany přírody se tedy začala řešit až později, z čehož vyplývá i pozdější vznik stráže přírody. Předchůdce stráže přírody tak můžeme najít až v zákoně č. 40/1956 Sb. o státní ochraně přírody, v němž existovala funkce tzv. „konservátora“. Ten byl odbory kultury rad krajských národních výborů jako orgány státní ochrany přírody pověřován pro každý okres, pro menší obvody pak byl pověřován tzv. „zpravodaj“, který byl označen jako spolupracovník konservátora. Obě funkce vykonávali dobrovolníci. Co se týká oprávnění, zásadní byla možnost konservátora učinit opatření k zajištění ochrany v případě, že hrozilo bezprostřední nebezpečí porušení podmínek stanovených na ochranu přírody v chráněných územích, případně k ochraně přírodních výtvarů, živočichů, rostlin, nerostů a zkamenělin.¹⁷⁹ Z uvedeného vyplývá, že lze říci, že dnešní úprava stráže přírody navazuje a v určitých otázkách kopíruje předchozí právní úpravu, a to kromě dalšího i v rozdělení členů stráže na dva druhy.

5.2. Současná právní úprava stráže přírody

V současnosti je stráž přírody upravena v zákoně č. 114/1992 Sb. o ochraně přírody a krajiny, který nabyl účinnosti dne 1. června 1992 (dále jen „zákon o ochraně přírody a krajiny“). Ten byl několikrát novelizován, kdy zásadní pro ustanovení o strážích přírody byla novela,¹⁸⁰ kterou byly do zákona o ochraně přírody a krajiny přidány § 81a a 81b týkající se povinností stráže přírody a odpovědnosti za škodu v souvislosti s její činností. Dále se ustanovení stráže přírody dotkla novela související s přijetím zákona o odpovědnosti za přestupky

¹⁷⁹ Viz ust. § 17 odst. 2 zákona č. 40/1956 Sb. o státní ochraně přírody.

¹⁸⁰ Zákon č. 238/1999 Sb., kterým se mění zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 23/1962 Sb., o myslivosti, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 102/1963 Sb., o rybářství, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 130/1974 Sb., o státní správě ve vodním hospodářství, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 289/1995 Sb., o lesích a o změně a doplnění některých zákonů (lesní zákon).

a řízení o nich.¹⁸¹ Prováděcím předpisem ohledně stráže přírody je vyhláška Ministerstva životního prostředí č. 395/1992 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona České národní rady č. 114/1992 Sb. o ochraně přírody a krajiny (v části Stráž přírody jako „vyhláška“).

5.3. Ustanovení a zrušení ustanovení stráží přírody

K tomu, aby mohla být osoba ustanovena stráží přírody, musí obdobně jako u ostatních veřejných stráží splnit určité podmínky. Musí se jednat o svéprávnou fyzickou osobu starší 21 let, která nebyla pravomocně odsouzena pro úmyslný trestný čin, je zdravotně způsobilá k výkonu funkce stráže přírody a prokázala potřebné znalosti práv a povinností stráže přírody a znalost souvisejících právních předpisů.¹⁸² Zákon o ochraně přírody a krajiny ani vyhláška na rozdíl od právních předpisů upravujících ostatní veřejné stráže nijak neupravuje prokazování bezúhonnosti ani zdravotní způsobilosti. Je třeba toto dovozovat analogicky od ostatních veřejných stráží, kdy se nabízí řešení v předložení výpisu z Rejstříku trestů pro prokázání bezúhonnosti a potvrzení od lékaře za účelem prokázání zdravotní způsobilosti.¹⁸³ Ohledně splnění podmínky prokázání potřebných znalostí je rozdíl ve způsobu prokazování u strážce a u zpravodaje. Budoucí strážce musí splnit kvalifikační zkoušku pořádanou příslušným orgánem ochrany přírody,¹⁸⁴ při níž osvědčuje své znalosti z oblasti právních předpisů týkajících se ochrany přírody a životního prostředí a dále detailnější znalosti ohledně místopisu, přírody a geografie území, v němž by měl funkci vykonávat. V případě zpravodaje pak nejsou konkrétně specifikovány oblasti znalostí, pouze je

¹⁸¹ Zákon č. 183/2017 Sb. kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich a zákona o některých přestupcích.

¹⁸² Viz ust. § 80 odst. 3 zákona o ochraně přírody a krajiny.

¹⁸³ MIKO, Ladislav, BOROVIČKOVÁ, Hana, HAVELKOVÁ, Svatava, ROTH, Petr, STLOUKAL, Petr, VOPÁLKOVÁ, Alena. Zákon o ochraně přírody a krajiny. 2. vydání. Praha: Nakladatelství C.H. Beck, 2007, str. 310.

¹⁸⁴ Jsou jimi krajské úřady, Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky a správy národních parků dle ust. § 81 odst. 1 zákona o ochraně přírody a krajiny.

stanoveno, že se znalosti potřebné k ustanovení stráže přírody ověřují v rámci ústního pohovoru u příslušného orgánu ochrany přírody.¹⁸⁵

Stráž přírody se může stát dobrovolník, popřípadě zákon výslovně uvádí možnost ustanovení stráž přírody z řad zaměstnanců orgánů ochrany přírody. Ve druhém případě pak lze takovou stráž označit jako stráž profesionální. Stráž přírody je ustanovena z vlastního podnětu či na návrh občanského sdružení majícího právní osobnost, jehož účelem je ochrana přírody a krajiny,¹⁸⁶ a to buď správou národního parku, Agenturou ochrany přírody a krajiny České republiky (dále jako „Agentura“)¹⁸⁷ nebo krajským úřadem (dále jako „ustanovující úřad“), a to vždy dle území, na kterém by měla stráž přírody svou funkci vykonávat. Správa národního parku je tedy, pokud není stanoveno jinak,¹⁸⁸ příslušným ustanovujícím úřadem v případě, že má být činnost stráže přírody vykonávána na území národního parku nebo jeho části, Agentura v případě chráněných krajinných oblastí, národních přírodních rezervací či národních přírodních památek. V ostatních případech, s výjimkou vojenských újezdů, je příslušným krajský úřad dle správního obvodu, v němž se nachází území, kde má být funkce stráže přírody vykonávána. Ustanovující úřad po splnění všech výše uvedených podmínek a složení slibu¹⁸⁹ vydá stráž přírody služební odznak a průkaz stráže přírody, přičemž v průkazu uvede obvod působnosti stráže, tedy prostor, ve kterém je stráž oprávněna vykonávat svou funkci. Obdobně jako u ostatních veřejných stráž tedy není oprávněna vykonávat funkci mimo takto stanovený obvod působnosti. Při ustanovení stráž přírody je písemné správní rozhodnutí nahrazeno dle § 151 správního řádu předáním služebního odznaku a průkazu stráže přírody.¹⁹⁰ Na rozdíl od ostatních veřejných stráž obdrží strážci i úřední razítko,¹⁹¹ nicméně

¹⁸⁵ Viz ust. § 20 odst. 3 vyhlášky.

¹⁸⁶ Viz ust. § 20 odst. 1 vyhlášky ve spojení s ust. § 70 odst. 2 zákona o ochraně přírody a krajiny.

¹⁸⁷ Agentura je správním úřadem podřízeným Ministerstvu životního prostředí.

¹⁸⁸ Ust. § 78 odst. 2 zákona o ochraně přírody a krajiny určuje např. působnost Správy Národního parku Šumava i pro území Chráněné krajinné oblasti Šumava atd.

¹⁸⁹ „Slibuji, že jako stráž přírody budu s největší pečlivostí a svědomitostí plnit povinnosti při kontrole dodržování předpisů o ochraně přírody a krajiny, že budu při výkonu této činnosti dodržovat právní předpisy a nepřekročím oprávnění příslušející stráž přírody.“

¹⁹⁰ Viz Příloha D.

¹⁹¹ Viz ust. § 20 odst. 2 vyhlášky.

není zřejmé, k čemu by jej měli použít, jelikož jediným vysvětlením by mohlo být orazítkování příkazového bloku, ovšem ono razítko nemá vyobrazen státní znak, tudíž jej k danému účelu použít nelze.¹⁹²

Ustanovení stráží přírody může, případně v některých situacích musí, být následně zrušeno. Ke zrušení přistoupí ustanovující úřad v případě, že se ukáže, že stráž přírody byla ustanovena na základě nepravdivých nebo nesprávných údajů, funkci již nevykonává, nebo přestala splňovat podmínky potřebné k ustanovení. V posledním případě půjde zejména o nevhodný zdravotní stav či pravomocné odsouzení pro úmyslný trestný čin. S uvedeným je spojena povinnost, kdy stráž přírody musí do 30 dnů informovat ustanovující orgán, jestliže nastala jakákoli skutečnost zakládající změnu ohledně podmínek potřebných k ustanovení. Ze jmenovaných důvodů ke zrušení ustanovení dojít musí. Pak ještě existuje varianta, kdy ke zrušení dojít může, ale ustanovující úřad k tomu není povinen, a to na základě jiných blíže nespécifikovaných důvodů z vlastního podnětu, případně v okamžiku, kdy podá žádost o zrušení ustanovení sama stráž přírody. Není tedy myslitelná možnost, že by došlo k zániku funkce jednostranným právním jednáním ze strany strážce přírody. Ke zrušení dojde nabytím právní moci správního rozhodnutí vydaného ve správním řízení dle správního řádu. V případě zrušení ustanovení má následně stráž přírody povinnost neprodleně odevzdat služební odznak, průkaz strážce přírody i úřední razítko.¹⁹³

5.4. Oprávnění strážce přírody

K naplnění účelu strážce přírody mají strážci zákonem stanovená určitá oprávnění. Záměrně uvádím strážce, jelikož, jak již bylo uvedeno dříve, zpravodajové tato oprávnění nemají. Strážci tedy v rámci své kontrolní činnosti sledují dodržování právních předpisů o ochraně přírody a krajiny, přičemž pokud zjistí jejich porušení, mají pravomoc zjišťovat totožnost porušujících osob. Pokud osoba totožnost neprokáže, mají strážci pravomoc ji zadržet a následně předat orgánu Policie České republiky. Zákon o ochraně přírody a krajiny přitom uvádí,

¹⁹² MIKO, Ladislav. Zákon o ochraně přírody a krajiny: komentář. 2. vyd. Praha: C.H. Beck, 2007. Beckovy texty zákonů s komentářem, str. 310.

¹⁹³ Viz ust. 81 odst. 6 zákona o ochraně přírody a krajiny ve spojení s ust. § 20 odst. 2 vyhlášky.

že přistižené osoby jsou povinny uposlechnout. Pokud by se tak však nestalo, nestanovuje strážcům zákon o ochraně přírody a krajiny žádné oprávnění k použití donucovacích prostředků.¹⁹⁴ Při neuposlechnutí by však přistižená osoba mohla naplnit skutkovou podstatu přestupku dle § 5 odst. 1 písm. a zákona o některých přestupcích,¹⁹⁵ kdy: „Fyzická osoba se dopustí přestupku tím, že neuposlechne výzvy úřední osoby při výkonu její pravomoci.“ V souvislosti s porušováním předpisů o ochraně přírody a krajiny mají strážci pravomoc příkazem na místě projednat přestupky fyzických osob, právnických a fyzických podnikajících osob dle zákona o ochraně přírody a krajiny,¹⁹⁶ kdy se typicky jedná o nedovolené rušení či měnění stavu přírody ve zvláště chráněných územích či nedovolený zásah do přirozeného vývoje zvláště chráněných druhů rostlin, živočichů a ptáků, popřípadě jejich usmrcení či zničení. Na základě příkazu na místě je možné uložit pokutu, to však jen v případě, kdy stráž přírody dojde k závěru, že nepostačuje domluva a zároveň jsou splněny další zákonné podmínky, tzn. že obviněný nebo osoba jednající za obviněného za předpokladu, že obviněným je právnická či podnikající fyzická osoba, souhlasí se zjištěným stavem věci, s právní kvalifikací skutku, s uložením a výší pokuty a s vydáním příkazového bloku. Maximální výše pokuty je stanovena na částku 10.000,- Kč.¹⁹⁷ Směřování výnosu z pokut je v tomto případě poněkud složitější než u ostatních veřejných stráží. Pokuta uložená strážcem, který byl jmenován krajským úřadem, je příjmem rozpočtu kraje. Výnos z pokut, které byly uloženy strážci ustanovenými jiným ustanovujícím úřadem, směřuje do rozpočtu obce s rozšířenou působností, v jejímž správním obvodu došlo k porušení právních předpisů.^{198,199} Obdobně jako u jiných veřejných stráží je i v případě stráže přírody možnost obrátit se na Policii České republiky, popřípadě na obecní policii v případech, kdy strážci nejsou schopni sami zajistit splnění jim stanovených povinností. Další a dle mého názoru velmi významná pravomoc spočívá v možnosti opatřením pozastavit rušivou činnost v případě bezprostředního

¹⁹⁴ STEJSKAL, opakovaná citace, k § 81 odst. 7 a 8.

¹⁹⁵ Zákon č. 251/2016 Sb. o některých přestupcích.

¹⁹⁶ Viz ust. § 81 odst. 7 písm. b zákona o ochraně přírody a krajiny.

¹⁹⁷ Viz ust. § 91 odst. 1 zákona č. 250/2016 Sb., o přestupcích a řízení o nich.

¹⁹⁸ Viz ust. § 2 odst. 3 zákona České národní rady o Státním fondu životního prostředí České republiky č. 388/1991 Sb.

¹⁹⁹ Viz ust. § 88a zákona o ochraně přírody a krajiny.

ohrožení zájmů chráněných částí druhou až částí pátou zákona o ochraně přírody a krajiny.²⁰⁰ O opatření by měl strážce sepsat záznam, následně je povinen informovat územně příslušný orgán ochrany přírody, tedy orgán příslušný dle území, kde k bezprostřednímu ohrožení došlo. Tento orgán ochrany přírody poté opatření potvrdí, změní nebo zruší, a to do 15 dnů od jeho vydání. Pokud ani jednu z variant orgán ochrany přírody nevyužije a nijak nerozhodne, platnost opatření skončí uplynutím lhůty. Otázkou povahy opatření se zabýval Nejvyšší správní soud v rozsudku č. j. 3 As 9/2012 – 33 při rozhodování o kasační stížnosti, kterou byl napaden rozsudek Krajského soudu v Plzni č. j. 30 A 23/2010 – 53. Nejvyšší správní soud došel k závěru, že opatření má povahu faktického úkonu s přímým právním následkem²⁰¹ a není předběžným opatřením ve smyslu správního řádu. V následném řízení před orgánem ochrany přírody je pak pouze posuzováno, zda byly splněny zákonné podmínky k vydání opatření.

Ohledně všech členů stráže přírody, tudíž strážců i zpravodajů, je vhodné upozornit na skutečnost, že ustanovení § 20 odst. 4 vyhlášky výslovně stanovuje právo dobrovolných strážů na náhradu výdajů, které jim vzniknou v souvislosti s výkonem funkce. Dále pak z ustanovení plyne, že mají právo na získání pomůcek potřebných pro výkon funkce ze strany ustanovujícího orgánu, kdy se jedná se o mapy a obdobné potřeby.

5.5. Povinnosti stráže přírody

Povinnosti stráže přírody se vztahují jak na strážce, tak na zpravodaje. Zásadní je povinnost dohlížet na plnění povinností spojených s kontrolou dodržování předpisů o ochraně přírody a krajiny. Pokud v souvislosti

²⁰⁰ Tzn. část druhá – Obecná ochrana přírody a krajiny, část třetí – zvláště chráněná území, část čtvrtá – Natura 2000, část pátá – Památné stromy, zvláště chráněné druhy rostlin, živočichů a nerostů.

²⁰¹ K faktickému úkonu viz rozsudek Nejvyššího správního soudu č. j. 6 As 34/2009 – 33: „představují neformální správní činnost, tzn. nejsou výsledkem nějakého formálního procesu. Osoba, vůči níž takový úkon směřuje, je povinna jej respektovat, což podle obsahu úkonu znamená zejména něco konat, něčeho se zdržet nebo něco strpět. Některé úkony stanoví pravidla chování osob v podobě na místě udílených zákazů nebo příkazů - ty lze označit jako tzv. faktické pokyny“.

s vykonáváním dohledu zjistí stráž přírody závady, nedostatky nebo škody, je povinna o nich neodkladně vyrozumět ustanovující úřad, popřípadě příslušné orgány státní správy či Policii České republiky.²⁰² Další povinnost můžeme nepřímo dovodit z § 20 odst. 5 vyhlášky, kde je stanoveno, že ustanovující úřad dbá na průběžné vzdělávání a doškolování členů stráže. Z toho tedy nepřímo plyne povinnost se dále vzdělávat, přičemž v případě strážců dochází každých 5 let k přezkoušení.

Klíčovou povinností s ohledem na strážce je pak povinnost nosit služební odznak a prokazovat se průkazem stráže. Splnění této povinnosti je zásadní pro posouzení, zda může strážce účinně vykonat oprávnění vůči jiné osobě. Pokud totiž tuto povinnost nesplní, lze dovodit, že taková osoba není povinna jej uposlechnout např. při prokazování totožnosti.

5.6. Česká inspekce životního prostředí

Česká inspekce životního prostředí je na rozdíl od stráže přírody správním úřadem, organizační složkou státu podřízenou Ministerstvu životního prostředí. Její účel je velmi podobný účelu stráže přírody, kdy má kontrolovat dodržování ustanovení právních předpisů a rozhodnutí týkajících se ochrany přírody. Česká inspekce životního prostředí má však širší oprávnění než stráž přírody, může například vydávat správní rozhodnutí či projednávat přestupky dle zákona o ochraně přírody a krajiny, kdy stráž přírody má oprávnění projednávat přestupky pouze příkazem na místě.²⁰³ Česká inspekce životního prostředí má působnost nejen v oblasti ochrany přírody, ale i v oblastech ochrany ovzduší, odpadového hospodářství, ochrany vod a ochrany lesa.²⁰⁴ Právě v souvislosti s posledním uvedeným je zajímavé, že zákon, na základě něžž byla Česká inspekce životního

²⁰² Viz ust. § 81a zákona o ochraně přírody a krajiny.

²⁰³ Viz ust. § 80 zákona o ochraně přírody a krajiny.

²⁰⁴ SIBŘINOVÁ, Pavla. Přehled činnosti ČIŽP a přehled kompetencí v jednotlivých složkách životního prostředí. In: cizp.cz [online]. 02. 12. 2014 [cit. 14. 06. 2019]. Dostupné z: <http://www.cizp.cz/Pusobnosti>.

prostředí zřízena,²⁰⁵ stanovuje, že inspektoři, kteří plní její úkoly, jsou lesní stráží.²⁰⁶

6. Srovnání jednotlivých druhů veřejných stráží

V předchozích částech této diplomové práce byly poměrně podrobně rozebrány jednotlivé druhy veřejných stráží z pohledu historického vývoje, současné právní úpravy, ustanovení a rušení ustanovení veřejnou stráží, jejich oprávnění a povinností. Z důvodu snazší orientace bych se v této části zaměřila na některé významné odlišnosti a společné znaky jednotlivých veřejných stráží.

6.1. Podmínky ustanovení

Podmínky, které musí osoba splnit, aby mohla být ustanovena do funkce veřejné stráže, jsou stanoveny v každém zvláštním zákoně²⁰⁷ taxativním výčtem. Členem veřejné stráže se může stát pouze fyzická osoba, která je svéprávná a starší 21 let. Toto je tedy pro všechny veřejné stráže společné. Dalším společným znakem je nutnost zdravotní způsobilosti k výkonu funkce, kdy jednotlivé zákony, případně jejich prováděcí předpisy, stanovují konkrétní způsoby prokazování této skutečnosti. Výjimkou je stráž přírody, u níž není výslovně stanoveno, jaký má být zdravotní stav uchazeče a jak má být prokázán, uvedené lze však analogicky dovodit z úpravy ostatních veřejných stráží, kdy se domnívám, že uchazeč zejména musí být schopen se bez zásadních obtíží pohybovat v nerovném terénu v přírodě, s čímž souvisí absence závažnějších onemocnění, která by tuto schopnost mohla snížit či znemožnit. Společnou podmínkou je pak i povinnost prokázat potřebnou úroveň znalosti práv a povinností spojených s výkonem funkce veřejné stráže. Splnit tuto podmínku lze u všech veřejných stráží složením zkoušky. V případě rybářské stráže může být tato zkouška nahrazena prokázáním získání právním předpisem stanovené úrovně vzdělání v oblasti rybářství. Naopak u myslivecké stráže musí

²⁰⁵ Zákon č. 282/1991 Sb., o České inspekci životního prostředí a její působnosti v ochraně lesa.

²⁰⁶ § 7 odst. 2 zákona č. 282/1991 Sb., o České inspekci životního prostředí a její působnosti v ochraně lesa.

²⁰⁷ Lesní zákon, zákon o myslivosti, zákon o rybářství, zákon o ochraně přírody a krajiny.

uchazeč absolvovat zkoušky dvě. Nejprve je totiž povinen složit myslivecké zkoušky za účelem získání loveckého lístku, a teprve následně absolvuje písemný test prokazující znalost práv a povinností myslivecké stráže. Posledním společným znakem je pak nutnost složení slibu, jehož znění nalezneme v jednotlivých právních předpisech upravujících veřejné stráže.

Rozdíl mezi jednotlivými veřejnými strážemi pak spočívá v podmínce bezúhonnosti. Bezúhonnost v případě rybářské stráže znamená, že se uchazeč nedopustil žádného trestného činu, přitom se za bezúhonného považuje i ten, na něhož se hledí, jako by nebyl odsouzen. Kromě toho je navíc nutné předložit čestné prohlášení o tom, že uchazeč nebyl potrestán za přestupek na úseku rybářství. Ještě přísnější je podmínka bezúhonnosti u myslivecké stráže. Jak již bylo uvedeno v kapitole 3.3. Ustanovení a zrušení ustanovení mysliveckou stráží, v případě prokazování bezúhonnosti myslivecké stráže se totiž nepřihlíží k zahlazení odsouzení. Toto je velice přísné, nicméně Ústavní soud České republiky judikoval,²⁰⁸ že právní úprava sleduje legitimní cíl a není zjevně nepřiměřená, proto takto stanovená podmínka nebyla zrušena. Ten, kdo se chce stát mysliveckou stráží, tedy nesměl být odsouzen pro úmyslný trestný čin ani spáchat přestupek na úseku myslivosti a nesměla mu být uložena pokuta dle zákona o myslivosti. V případě lesní stráže a stráže přírody nalezneme nejmírnější požadavek, kdy je stanoveno, že uchazeč musí prokázat, že nebyl pravomocně odsouzen pro úmyslný trestný čin. Jak vidíme, právní úprava ohledně bezúhonnosti se u jednotlivých veřejných stráží značně liší, což je poměrně zvláštní, pokud vycházíme z toho, že poslání a náplň funkce jednotlivých veřejných stráží jsou obdobné. Odůvodněnost přísně stanoveného požadavku bezúhonnosti lze nicméně v případě myslivecké stráže spatřovat v tom, že jako jediná veřejná stráž je na základě zákona o myslivosti oprávněna při výkonu své funkce k užití zbraně.

Další rozdíl mezi podmínkami ustanovení jednotlivými veřejnými strážemi lze pak nalézt v podmínce státního občanství. Občanství České republiky je vyžadováno u lesní stráže a stráže přírody. V případě myslivecké stráže postačuje bydliště na území České republiky. U rybářské stráže pak není tato podmínka vůbec explicitně stanovena, lze však dovodit, že by uchazeč měl mít trvalé bydliště

²⁰⁸ Viz náleží Ústavního soudu České republiky sp. zn. Pl. ÚS 8/16 ze dne 19. 12. 2017.

na území České republiky, jelikož ustanovení do funkce provádí obecní úřad obce s rozšířenou působností, který je příslušný právě dle místa trvalého bydliště uchazeče. U této podmínky osobně nenacházím dostatečné odůvodnění rozdílů mezi jednotlivými úpravami veřejných stráží.

V případě myslivecké stráže jsou navíc stanoveny další zcela odlišné podmínky od ostatních veřejných stráží, a to podmínka platného loveckého lístku, zbrojního průkazu a pojištění uchazeče. Tyto požadavky souvisí s konkrétními oprávněními a povinnostmi myslivecké stráže, které se v tomto liší od ostatních veřejných stráží. Navíc je na rozdíl od ostatních veřejných stráží výslovně stanovena nutnost písemného souhlasu s ustanovením do funkce. To však neznamená, že by jiní uchazeči se svým ustanovením do funkce nemuseli souhlasit, naopak, pouze u myslivecké stráže je však stanovena podmínka zmíněného písemného souhlasu. Ani v tomto případě však neshledávám odlišnou úpravu důvodnou.

6.2. Oprávnění a povinnosti

Zde se zaměřím zejména na společné pravomoci, jelikož vzhledem k účelu jednotlivých veřejných stráží jsou samozřejmě určena i různá oprávnění a povinnosti právě ve vztahu k naplnění jejich konkrétních cílů. Mezi společnou pravomoc tedy patří projednávání přestupků příkazem na místě. U všech veřejných stráží se jedná o možnost projednat přestupky dle konkrétního zvláštního zákona. Jediný rozdíl je u lesní stráže, která je oprávněna projednat pouze přestupky spáchané fyzickými osobami. Jinak jsou veřejné stráže oprávněny projednat přestupky jak fyzických, tak právnických a podnikajících fyzických osob. Rozdíl pak spočívá v tom, kdo je příjemcem pokut, které jsou příkazem na místě uloženy, tedy do jakého rozpočtu poté vybraná pokuta směřuje. V případě lesní stráže je příjemcem Státní fond životního prostředí, pokuty uložené rybářskou stráží jsou příjmem obce s rozšířenou působností, v jejímž správním obvodu byl přestupek spáchán. U myslivecké stráže je rozdíl u přestupků fyzických osob a přestupků fyzických podnikajících a právnických osob. Výnosy z pokut za přestupky fyzických osob jsou příjmem příslušné obce s rozšířenou působností, pokuty za přestupky fyzických podnikajících a právnických osob putují do Státního fondu životního prostředí. V případě stráže přírody směřují pokuty do rozpočtu kraje,

pokud byl strážce ustanoven krajským úřadem. Pokud byl ustanoven jiným ustanovujícím úřadem, pak je příjemcem pokut obec s rozšířenou působností, v jejímž správním obvodu došlo k porušení právních předpisů v souvislosti se spácháním přestupku.

Dalším společnou pravomocí je zjišťování totožnosti osob, přičemž konkrétní podmínky, za kterých může stráž toto požadovat, jsou stanoveny v jednotlivých zákonech. V zásadě tak lze učinit vůči osobám porušujícím povinnosti dle jednotlivých zákonů. Lesní stráž má v případě, kdy není možné zjistit totožnost osoby přistižené při páčání přestupku, pravomoc následně takovou osobu předvést policejnímu orgánu. Stráž přírody má pravomoc zjišťovat totožnost osob porušujících předpisy na ochranu přírody, tedy ne pouze osob přistižených při přestupku. Pokud se totožnost zjistit nepodaří, má následně pravomoc takovou osobu zadržet a odevzdat ji Policii České republiky, přičemž je výslovně stanoveno, že osoba musí uposlechnout. Nejsou však stanoveny žádné donucovací prostředky. U myslivecké stráže je úprava odlišná. Ta má pravomoc osobu přistiženou při zakázané činnosti dle zákona o myslivosti zadržet, přičemž následně přivolá orgán Policie České republiky. Týká se to tedy i osoby, u které je zjištěna totožnost. Rybářská stráž nemá stanovenou žádnou zvláštní pravomoc ohledně zadržení či předvedení osob, je tak možné zadržet pouze osobu přistiženou při páčání trestného činu či bezprostředně poté, k čemuž je oprávněn každý na základě ustanovení trestního řádu.²⁰⁹ Pokud veřejné stráže nejsou schopny zajistit řádný výkon své funkce, mají možnost požadovat pomoc či součinnost od policejních orgánů.

Společnou povinností všech veřejných stráží je nošení služebního odznaku a prokazování se průkazem stráže. To je zásadní pro možnost efektivně vykonávat svou funkci, jelikož v případě nesplnění této povinnosti nejsou kontrolované osoby povinny uposlechnout. To je logické, jelikož pokud by taková povinnost stanovena nebyla, mohl by se za veřejnou stráž vydávat kdokoli. V souvislosti s tím je však

²⁰⁹ Viz ust. § 76 odst. 2 trestního řádu: „Osobní svobodu osoby, která byla přistižena při trestném činu nebo bezprostředně poté, smí omezit kdokoli, pokud je to nutné ke zjištění její totožnosti, k zamezení útěku nebo k zajištění důkazů. Je však povinen tuto osobu předat ihned policejnímu orgánu.“

třeba upozornit na usnesení Nejvyššího soudu České republiky,²¹⁰ v rámci něhož bylo stanoveno, že pokud stráž přírody nemohla z objektivních příčin předložit svůj průkaz a pachatel si byl vědom skutečnosti, že daná osoba je členem stráže přírody a zakročuje vůči němu v rámci výkonu jí svěřené pravomoci, lze dovodit, že se pachatel mohl dopustit přečinu násilí vůči úřední osobě. Toto se tedy týkalo pouze stráže přírody, ale domnívám se, že lze výrok vztáhnout i na ostatní veřejné stráže.

V této kapitole bych se ještě ráda zaměřila na oprávnění veřejných strážní nosit zbraň. Explicitně toto oprávnění v souvislosti s veřejnou stráží není uvedeno v žádném ze speciálních zákonů. Lze jej však dovodit v případě stráže myslivecké, která má jako jednu z podmínek ustanovení strážní stanovenu povinnost mít platný zbrojní průkaz. Vzhledem k pravomoci usmrcovat některá zvířata pak lze dojít k závěru, že nosit zbraň členové myslivecké stráže mohou. U ostatních veřejných strážní není stanoveno žádné oprávnění, které by vyžadovalo nošení či použití zbraně. Ostatní veřejné stráže tak mohou nosit zbraň pouze v případě, že splní podmínky stanovené právními předpisy zbraní se týkajících. Půjde tedy zejména o zákon č. 119/2002 Sb. o střelných zbraních a střelivu. Co se týká jejich použití při výkonu funkce, nemají stanovenu takovou pravomoc. Zbraň mají tedy možnost použít ve stejných případech jako kdokoli jiný, půjde o situace nutné obrany či krajní nouze.²¹¹

6.3. Zrušení ustanovení

V této kapitole bych poukázala na skutečnosti vedoucí k zániku ustanovení jednotlivými veřejnými strážemi. Vzhledem k tomu, že se jedná o osobní funkci, dochází k jejímu zániku na základě úmrtí veřejné stráže, nicméně explicitně je toto uvedeno pouze v zákoně o rybářství a zákoně o myslivosti. Společná pro všechny stráže je pak možnost zrušení ustanovení veřejnou stráží příslušným správním úřadem, který ji do funkce ustanovil. Ke zrušení dojde za předpokladu, že veřejná stráž přestala svou funkci vykonávat, přestala splňovat podmínky nutné pro její

²¹⁰ Usnesení Nejvyššího soudu České republiky sp. zn. 3 Tdo 1297/2017 ze dne 15. 11. 2017.

²¹¹ DUFFEK, Lukáš. Oprávněné použití zbraně podle § 15 trestního zákona. In PrFo. - Právní fórum (Wolters Kluwer). č. 6. 2006, str. 78 – 84, dostupné z ASPI.

ustanovení, či pokud se prokáže, že byla ustanovena na základě nesprávných nebo nepravdivých podkladů. V čem však vidím zásadní odlišnost, je možný postup samotné ustanovené osoby, pokud již funkci z nějakého důvodu vykonávat nechce. V případě rybářské a myslivecké stráže je stanoveno, že k zániku funkce může dojít na základě jednostranného právního jednání. Ustanovená osoba tedy zašle oznámení o skončení výkonu funkce ustanovujícímu úřadu a jeho doručením dojde k zániku funkce. U lesní stráže a stráže přírody však žádná taková možnost dána není, proto se domnívám, že tyto osoby by musely přestat vykonávat svou funkci, případně naplnit jiný důvod pro zrušení ustanovení, a počkat, až ustanovující úřad jejich ustanovení veřejnou stráží zruší. V tomto případě by se tedy nabízelo právní úpravu sjednotit, nicméně odůvodnění tohoto rozdílného postupu lze najít v tom, že rybářská a myslivecká stráž je ustanovována na návrh uživatele rybářského revíru, resp. honitby, kdy lze předpokládat jakýsi vztah, ať už právní nebo faktický, mezi konkrétní stráží a navrhovatelem. V případě narušení tohoto vztahu má tedy ustanovená osoba možnost poměrně snadno dosáhnout zániku své funkce. Další důvody zániku či zrušení ustanovení veřejnou stráží jsou stanoveny pro jednotlivé druhy veřejných stráží v konkrétních zákonech, kdy považuji za vhodné zmínit, že jediná myslivecká stráž je ustanovována na určitou dobu a k zániku funkce tedy dochází i na základě jejího uplynutí.

6.4. Náhrada škody

Náhradou škody v souvislosti s výkonem funkce veřejné stráže jsem se v předchozích částech této práce nezabývala, jelikož je u tří z nich, tedy konkrétně u lesní stráže, myslivecké stráže a stráže přírody prakticky totožná. Přišlo mi tedy vhodnější věnovat se jí v samostatné kapitole. V případě lesní stráže a stráže přírody je úprava v lesním zákoně a zákoně o ochraně přírody a krajiny naprosto totožná. Náhrada škody u myslivecké stráže je řešena taktéž shodně, pouze je v zákoně o myslivosti upravena v méně odstavcích. Hlavní myšlenkou právní úpravy je, že za škodu způsobenou v souvislosti s výkonem funkce některé z těchto veřejných stráží nese odpovědnost stát. Stát zejména odpovídá za škodu, která vznikla osobě, která stráží na její žádost či s jejím vědomím poskytla pomoc. Jediným liberačním důvodem v takovém případě je, že si osoba poskytující pomoc

způsobila škodu úmyslně.²¹² Pokud u osoby došlo k újmě na zdraví či osoba zemřela, rozsah a způsob náhrady se určí dle příslušných ustanovení části čtvrté, hlavy III, dílu 1 zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku (dále jen „občanský zákoník“).²¹³

Dále stát nahradí i škodu na věcech, která osobě vznikla v souvislosti s její pomocí. Primárně se má škoda nahradit uvedením v předešlý stav. V penězích se škoda nahradí pouze v případě, kdy nahrazení v předešlý stav není možné či účelné. Ve spojitosti s tím mohou být osobě nahrazeny ze strany státu i náklady vynaložené k pořízení nové věci.²¹⁴ Obdobně jako pomáhající osobě stát nahradí újmu i samotné veřejné strážní, pokud vznikla v souvislosti s plněním jejích úkolů.²¹⁵ Kromě výše uvedené náhrady škody osobě poskytující pomoc či samotné veřejné strážní dále stát odpovídá i za škodu, kterou tyto osoby způsobí při poskytování pomoci či při plnění úkolů strážce. Jedinou výjimkou z tohoto pravidla je, že se škoda nehradí osobě, která zákrok veřejné strážce v rámci výkonu její pravomoci svým protiprávním jednáním vyvolala.²¹⁶ K náhradě škody je v zastoupení státu povinen určitý orgán stanovený ve zvláštních zákonech.²¹⁷ Uvedené lze však dle mého názoru uplatnit pouze v případě, že postup veřejné strážce byl v souladu s právem. Pokud by tomu tak nebylo, mělo by se v otázce případné náhrady škody postupovat dle zákona č. 82/1999 Sb. o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem a o změně zákona České národní rady č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti.

Výše uvedené se tedy týká strážce lesní, myslivecké a strážce přírody. V případě rybářské strážce je právní úprava odlišná, když zákon o rybářství v otázce odpovědnosti za škodu způsobenou rybářskou strážní přímo odkazuje²¹⁸ na užití

²¹² Viz např. ust. § 39a odst. 1 lesního zákona.

²¹³ V tomto případě § 39a odst. 2 lesního zákona odkazuje na předpisy o odškodňování pracovních úrazů pracovníků. Takovým předpisem byl dříve zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce, dnes je tato problematika upravena v občanském zákoníku.

²¹⁴ Viz např. ust. § 39a odst. 3 lesního zákona.

²¹⁵ Viz např. ust. § 39a odst. 5 lesního zákona.

²¹⁶ Viz např. ust. § 39a odst. 4 a 6 lesního zákona.

²¹⁷ Viz např. ust. § 39a odst. 7 lesního zákona stanovující orgán státní správy lesů, který lesní stráž ustanovil a k jejímuž výkonu se náhrada škody vztahuje.

²¹⁸ Viz ust. § 18 odst. 1 zákona o rybářství.

zákona č. 82/1998 Sb. o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem a o změně zákona České národní rady č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti. V souvislosti s činností rybářské stráže lze uvažovat zejména o úpravě náhrady škody způsobené nesprávným úředním postupem, jelikož rybářská stráž je oprávněna vydávat pouze rozhodnutí v rámci blokového přestupkového řízení. Nesprávný úřední postup lze definovat jako postup v rozporu s právem. Odpovědnost je v tomto případě objektivní.²¹⁹ Náhrada škody se neposkytne v případě, že škoda byla způsobena v rámci výkonu pravomoci rybářské stráže přiměřeným zákrokem vůči osobě, která svým protiprávním jednáním takový zákrok vyvolala.²²⁰

Dále je v zákoně o rybářství stanovena náhrada újmy, která vznikla rybářské stráži v souvislosti s výkonem její funkce. Způsob a výše se pak určí dle příslušných ustanovení občanského zákoníku. Obdobně jako u ostatních veřejných stráží, je i v případě stráže rybářské poskytována ze strany státu náhrada škody, která vznikla, nebo kterou způsobila osoba, která poskytla pomoc rybářské stráži v souvislosti s výkonem její funkce. Náhradu pak poskytuje obecní úřad obce s rozšířenou působností, který rybářskou stráž do funkce ustanovil.²²¹

7. Právní úprava de lege ferenda

Z poznatků uvedených v této práci vyplývá, že právní úprava veřejných stráží není jednotná. Jednou z příčin je, že každá stráž je upravena ve zvláštním zákoně, tedy lesní stráž v lesním zákoně, myslivecká stráž v zákoně o myslivosti, rybářská stráž v zákoně o rybářství a stráž přírody v zákoně o ochraně přírody a krajiny. To, že jsou jednotlivé stráže upraveny v různých právních předpisech dle mého názoru není zásadním problémem, ten vidím spíše v tom, že v jednotlivých právních předpisech jsou některé dílčí otázky řešeny rozdílně, v některých případech dle mého příliš přísně. Mám na mysli například otázku bezúhonnosti myslivecké stráže. Tento zásadní nedostatek, tedy nejednotnost, byla snaha vyřešit. Jednalo se o vládní návrh zákona o veřejné stráži a o změně některých zákonů z roku 2002. Návrh

²¹⁹ ŠÍMA, opakovaná citace, k § 18 odst. 1 a 2.

²²⁰ Viz ust. § 18 odst. 2 zákona o rybářství.

²²¹ Viz ust. § 18 odst. 5 a 6 zákona o rybářství.

zákona však nebyl přijat z důvodu konce volebního období. Tímto zákonem měla být zavedena jedna stráž – stráž veřejná, jejímž cílem by byla ochrana přírody, lesů, vod a dalších složek životního prostředí, polního a lesního majetku a ochrana práva myslivosti a rybářského práva. Ve své podstatě by tedy obsáhla všechny cíle jednotlivých veřejných stráží, a to i těch historických, tedy vodní a polní stráže. Zároveň měl návrh za cíl rozdělit strážce na profesionální a dobrovolné, přičemž obě tyto skupiny měly mít nárok na finanční odměnu za výkon své funkce. Dále návrh stanovoval jednotné podmínky pro ustanovení stráží. Veřejnou stráží by se mohla stát pouze fyzická, svéprávná a bezúhonná osoba starší 24 let, která by byla zdravotně způsobilá, získala by potřebné vzdělání v některém z oborů týkajících se účelu veřejné stráže, složila by odbornou zkoušku a zároveň by byla držitelem zbrojního průkazu. V souvislosti s bezúhonností je třeba zmínit, že by osoba nesměla být pravomocně odsouzena za trestný čin za jednání související s povinnostmi a oprávněními stanovenými veřejné stráží. Zároveň by se nemělo přihlížet k zahlazení takového odsouzení. Byla tedy zvolena přísnější varianta bezúhonnosti, která se ovšem týkala pouze některých trestných činů souvisejících s veřejnou stráží. Pravomoci byly stanoveny obdobně jako u dnešní právní úpravy jednotlivých stráží, navíc byla doplněna povinnost mlčenlivosti o skutečnostech zjištěných při výkonu funkce. Úprava odpovědnosti za škodu ve své podstatě kopírovala dnešní úpravu u rybářské stráže.²²² Nechci říci, že tento návrh zákona byl bezchybný, nicméně jeho přijetí by vyřešilo z mého pohledu nejzásadnější problém, a to již zmíněnou nejednotnost právní úpravy.

Dle mého názoru není nezbytná existence pouze jednoho druhu stráže, v dělení pravomocí mezi více druhů osobně nevidím zásadní nedostatek, nicméně by skutečně bylo záhodno sjednotit alespoň otázku podmínek a způsobu ustanovení a zrušení jednotlivých stráží. Z pohledu praxe bych se zaměřila na veřejnou osvětu ohledně existence a oprávnění veřejných stráží, jelikož z rozhovoru s Ing. Dvořákem, členem lesní a myslivecké stráže, vyplynulo, že kromě toho, že jeho pokynu často odmítají kontrolované osoby vyhovět a on sám nemá zákonem stanovené žádné donucovací prostředky, pravidelně ani jednotliví policisté neví,

²²² Vládní návrh na vydání zákona o veřejné stráží a o změně některých zákonů, sněmovní tisk 1223, dostupné z <http://www.psp.cz/sqw/historie.sqw?o=3&t=1223&fbclid=IwAR1y-L1zJ6DfRmyYHXbloCxFmJJgaVHKUOtXO60a4JzPSGu0uuC8VECxp4c>.

kdo to lesní či myslivecká stráž je, a že by s nimi měli spolupracovat. Pokud je tedy realita takováto, není jistě snadné funkci řádně vykonávat.²²³ Toto tedy taktéž vnímám jako velký nedostatek a věřím, že pokud by například byly strážím stanoveny určité donucovací prostředky, veřejnost by je začala brát více vážně, získaly by potřebný respekt a mohly by skutečně naplňovat svůj účel.

Ze strany veřejnosti občas zaznívají i názory, že by se veřejné stráže měly úplně zrušit.²²⁴ S tímto já se osobně neztotožňuji, jelikož se domnívám, že jejich činnost skutečně může přispět k dodržování právních předpisů v daných oblastech a celkovému zlepšení situace ohledně poškozování životního prostředí, nicméně by bylo vhodné jejich postavení zlepšit, pokud ne změnou právní úpravy, tak alespoň informováním širší veřejnosti.

²²³ Rozhovor s Ing. Dvořákem, členem lesní a myslivecké stráže, dne 21. 02. 2019.

²²⁴ Tamtéž.

Závěr

Tématem této diplomové práce byly veřejné stráže. Jak již bylo naznačeno v úvodu, jedná se o institut, který přesahuje do více právních odvětví, zejména práva správního, životního prostředí, trestního a občanského. V rámci jednotlivých částí a kapitol této práce bylo rozebráno hlavně postavení veřejných stráží a s ním související pravomoc a působnost.

Cílem této práce bylo poskytnout relativně komplexní pohled na institut veřejných stráží. K naplnění tohoto cíle bylo třeba analyzovat právní úpravu a zjistit, zda existují nějaké rozdíly mezi jednotlivými veřejnými strážemi, popřípadě upozornit na zásadní odlišnosti a zabývat se jimi z hlediska jejich důvodnosti. Lze říci, že výše uvedený cíl práce byl splněn, a to za použití zejména analytické a komparační metody.

První část se věnovala postavení veřejných stráží z hlediska ústavního, správního a trestního práva. V rámci veřejné správy jsou veřejné stráže nepřímými vykonavateli státní správy. Z pohledu trestního práva mají postavení úřední osoby.

Ve druhé až páté části byly představeny jednotlivé druhy veřejných stráží, tedy lesní stráž, myslivecká stráž, stráž rybářská a stráž přírody, přičemž byly zmíněny i historické druhy veřejných stráží, tedy konkrétně stráž vodní a polní. V závěru každé části byly konkrétní veřejné stráže vymezeny vůči jiným osobám, se kterými by mohly být zaměněny. V rámci porovnávání jednotlivých veřejných stráží bylo zjištěno, že přestože si jsou jednotlivé veřejné stráže blízké svým cílem a mají tedy poměrně dost společných znaků, v rámci právních předpisů existují rozdílné úpravy některých dílčích otázek. Těm nejzásadnějším z nich byla věnována část šestá této práce. Společné znaky lze spatřovat v pravomoci zjišťovat totožnost osob porušujících právní předpisy, projednávat některé přestupky, možnosti požadovat součinnost policejních orgánů či povinnosti nosit služební odznak a prokazovat se průkazem stráže. Rozdíly pak spočívají zejména v podmínkách ustanovení veřejnou stráží, není například sjednocena otázka bezúhonnosti, kdy je ovšem možné tuto rozdílnost považovat za důvodnou, či státního občanství, kde odůvodněnost úpravy nebyla dovozena. Další odlišnost lze spatřovat například v možnosti zániku funkce veřejné stráže na základě jednostranného právního jednání ze strany ustanovené osoby, kdy tato možnost u rybářské a myslivecké

stráže absentuje. I v tomto případě je však možné dovést důvodnost takovéto úpravy.

V souvislosti se zjištěnými závěry v rámci šesté části byla zpracována část sedmá nabízející pohled *de lege ferenda* navazující mimo jiné i na nepřijatý vládní návrh zákona o veřejné stráží. Ve spojení s rozhovorem se členem lesní a myslivecké stráže bych ráda vyjádřila názor, že je poměrně škoda, že se k tomuto návrhu v dalších volebních obdobích již nikdo nevrátil a nedošlo tak k žádnému posunu v otázce úpravy veřejných stráží.

Závěrem bych ráda poukázala na skutečnost, že je možné ze strany veřejnosti zaznamenat i názory, že veřejné stráže nejsou potřebné a nenaplnují jim stanovené cíle. Domívám se, že tyto názory pramení z toho, že veřejnost není o činnosti jednotlivých veřejných stráží informována a mnoho o ní tedy neví. Já osobně zastávám názor, že veřejné stráže mají svůj smysl a jejich existence by měla být zachována, nicméně by bylo vhodné jejich právní úpravu náležitým způsobem upravit, jelikož za předpokladu, že většina z už tak poměrně malého počtu současných veřejných stráží vykonává svou činnost dobrovolně ve svém volném čase, nelze předpokládat, že bude jejich činnost dostačující k pokrytí celého území České republiky a bude tak veřejnosti dosti patrná. Pokud by tedy v dohledné době nedošlo ke změně právní úpravy, doporučila bych se zaměřit alespoň na informování veřejnosti, kdy by se vhodným způsobem mohlo podařit výkon funkce veřejné stráže popularizovat a do budoucna by tak mohly být veřejné stráže oblíbené kupříkladu jako dobrovolní hasiči.

Seznam použitých zdrojů

Seznam použité literatury

- HENDRYCH, Dušan. Správní právo: obecná část. 9. vydání. Praha: C.H. Beck, 2016. Academia iuris (C.H. Beck). ISBN 978-80-7400-624-1
- KOPECKÝ, Martin. Správní právo: obecná část. Praha: C.H. Beck, 2019. Beckovy právnické učebnice. ISBN 978-80-7400-727-9
- VOSÁTKA, Josef. Myslivost: ochrana přírody, chov zvěře a zvířat, lov. Praha: Druckvo, 2013. Myslivost pro praxi. ISBN 9788087668085
- HUSSEINI, Faisal. Výběr rozhodnutí Ústavního soudu. Soudní rozhledy. 2018, č. 3, str. 79-81
- Vláda: Důvodová zpráva k vládnímu návrhu zákona o myslivosti, č. 449/2001 Dz
- ČECHURA, Vladimír. Myslivecká stráž. Praha: Orac, 2000. Kapesní příručky (Orac). ISBN 8086199150
- DROBNÍK, Jaroslav. Lesní zákon: komentář. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2010. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7357-425-3, dostupné z ASPI
- PEKÁREK, Milan. Místní správa a životní prostředí, Brno: Masarykova univerzita, 1994. Právnické sešity. ISBN 80-210-0933-0.
- PETR, Bohuslav. Zákon o myslivosti: komentář. Praha: Wolters Kluwer, 2015. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7478-781-2, dostupné z ASPI
- STANĚK, Jiří. Lesní zákon v teorii a praxi: úplně znění zákona s komentářem. Písek: Matice lesnická, spol. s.r.o., 1996, dostupné z ASPI
- MUSILOVÁ, Hana. Myslivecká stráž. In KYSELOVSKÁ, Tereza; KADLUBIEC, Vojtěch; PROVAZNÍK, Jan; SPRINGINSFELDOVÁ, Nelly; VIRDZEKOVÁ, Alica. Cofola 2015: sborník z konference. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, Právnická fakulta. Řada teoretická, Ed. Scientia, č. 532, 2015. 1081 s. ISBN 978-80-210-7976-2

ŠÍMA, Alexander. Zákon o rybářství: komentář. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2017. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7552-836-0, dostupné z ASPI

HROMAS, Josef. Myslivost. Písek: Česká matice lesnická, 2008. 580 s. ISBN 978-80-86271-00-2

MIKO, Ladislav. Zákon o ochraně přírody a krajiny: komentář. 2. vyd. Praha: C.H. Beck, 2007. Beckovy texty zákonů s komentářem. ISBN 978-80-7179-585-8, dostupné z Beck-online

STEJSKAL, Vojtěch. Zákon o ochraně přírody a krajiny: komentář. Praha: Wolters Kluwer, 2016. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7552-229-0, dostupné z ASPI

DUFFEK, Lukáš. Oprávněné použití zbraně podle § 15 trestního zákona. In PrFo. - Právní fórum (Wolters Kluwer). č. 6. 2006, str. 78 – 84, dostupné z ASPI

Seznam použitých internetových zdrojů

Příkazní smlouva mezi Městem Uherské Hradiště a Vlastimilem Straňákem. In: Registr smluv [online]. [cit. 07. 06. 2019]. Dostupné z: <https://smlouvy.gov.cz/smlouva/809297>

Vládní návrh na vydání zákona o veřejné strážní a o změně některých zákonů, sněmovní tisk 1223, dostupné z <http://www.psp.cz/sqw/historie.sqw?o=3&t=1223&fbclid=IwAR1y-L1zJ6DfRmyYHXbloCxFmJJgaVHKUOtXO60a4JzPSGu0uuC8VEExp4c>

Co je to myslivost. In: uhul.cz [online]. 02. 03. 2017 [cit. 28. 02. 2019]. Ústav pro hospodářskou úpravu lesů Brandýs nad Labem. Dostupné z: <http://www.uhul.cz/mapy-a-data/360-portal-myslivosti/myslivost-obecne/717-co-je-to-myslivost>

Historie a tradice myslivosti. In: uhul.cz [online]. 02. 03. 2017 [cit. 28. 02. 2019]. Ústav pro hospodářskou úpravu lesů Brandýs nad Labem. Dostupné z: <http://www.uhul.cz/mapy-a-data/360-portal-myslivosti/myslivost-obecne/718-historie>

Historie lovu a myslivosti. In: cmmj.cz [online]. [cit. 05. 03. 2019]. Dostupné z: <https://www.cmmj.cz/Charakteristika-organizace/Historie-lovu-a-myslivosti.aspx>

K oprávnění myslivecké strážní prohlížet motorová vozidla. In: epravo.cz [online]. 30. 1. 2002 [cit. 28. 02. 2019]. Dostupné z: https://www.epravo.cz/top/clanky/spravni-pravo/k-opravneni-myslivecke-straze-prohlizet-motorova-vozidla-15693.html?fbclid=IwAR3Ulc0a60INyoqI_wwljCFqiu5fJsBUtiSSbJITvWHCyjuP_ygE66QnAeE

Zkoušky rybářských strážní, In: crsplzen.cz [online]. Západočeský územní svaz, 2018 [cit. 04. 06. 2019]. Dostupné z: <https://www.crsplzen.cz/inpage/zkousky-rybarskych-strazi/>

Stráž přírody. In: ochranaprirody.cz [online]. [cit. 08. 06. 2019]. Dostupné z: <http://www.ochranaprirody.cz/statni-sprava/straz-prirody/>

Rybářský lístek – kde jej získat. In: rybarsky-listek.info [online]. [cit. 07. 06. 2019]. Dostupné z: <https://www.rybarsky-listek.info/kde.php>

NĚMEČKOVÁ, Iva. Příručka pro stráž přírody. [cit. 08. 06. 2019] Dostupné z: <http://strazprirody.cz/files/www/12fcsmcfb2oer7h386af9divr7/handbook.pdf>.

SIBŘINOVÁ, Pavla. Přehled činnosti ČIŽP a přehled kompetencí v jednotlivých složkách životního prostředí. In: cizp.cz [online]. 02. 12. 2014 [cit. 14. 06. 2019]. Dostupné z: <http://www.cizp.cz/Pusobnosti>

Seznam použitých právních předpisů

– ústavní

Usnesení předsednictva České národní rady č. 2/1993 Sb. o vyhlášení LISTINY ZÁKLADNÍCH PRÁV A SVOBOD jako součástí ústavního pořádku České republiky

Ústavní zákon č. 110/1998 Sb. o bezpečnosti České republiky

– zákonné

Zákon č. 289/1995 Sb., o lesích a o změně a doplnění některých zákonů

Zákon č. 449/2001 Sb. o myslivosti

Zákon č. 99/2004 Sb. o rybníkářství, výkonu rybářského práva, rybářské strážní, ochraně mořských rybolovných zdrojů a o změně některých zákonů

Zákon č. 166/1999 Sb. o veterinární péči a o změně některých souvisejících zákonů

Zákon č. 114/1992 Sb. o ochraně přírody a krajiny

Zákon č. 246/1992 Sb. na ochranu zvířat proti týrání

Zákon č. 130/1974 Sb. o státní správě ve vodním hospodářství

Zákon č. 254/2001 o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon)

Zákon č. 62/1952 Sb., o rybářství

Zákon č. 102/1963 Sb., o rybářství

Zákon č. 79/1882 mor.z.z.

Zákon č. 86/1949 Sb., o přísězných hajných k ochraně lesů, polního majetku, myslivosti, rybářství a vod a vodních děl

Zákon č. 96/1977 Sb., o hospodaření v lesích a státní správě lesního hospodářství

Císařský patent č. 250/1852 ř. z.

Zákon č. 166/1960 Sb., o lesích a lesním hospodářství

Honební zákon pro Čechy č. 49/1866 č.z.z.

Honební zákon pro Moravu č. 36/1873 mor.z.z.

Honební zákon pro Slezsko č. 42/1903 slez.z.z.

Zákon č. 61/1964 Sb. o rozvoji rostlinné výroby

Zákon č. 225/1947 Sb., o myslivosti

Zákon č. 23/1962 Sb., o myslivosti

Zákon č. 119/2002 Sb., o střelných zbraních a střelivu (zákon o zbraních)

Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník

Zákon č. 141/1961 Sb., zákon o trestním řízení soudním (trestní řád)

Zákon č. 183/2017 Sb. kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich a zákona o některých přestupcích

Zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich

Zákon č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích

Zákon č. 282/1991 Sb., o České inspekci životního prostředí a její působnosti v ochraně lesa

Zákon č. 361/2003 Sb. o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů

Zákon č. 238/1999 Sb., kterým se mění zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 23/1962 Sb., o myslivosti, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 102/1963 Sb., o rybářství, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 130/1974 Sb., o státní správě ve vodním hospodářství, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 289/1995 Sb., o lesích a o změně a doplnění některých zákonů (lesní zákon)

– **podzákoné**

Vyhláška Ministerstva zemědělství č. 101/1996, kterou se stanoví podrobnosti o opatřeních k ochraně lesa a vzor služebního odznaku a vzor průkazu lesní strážce

Vyhláška Ministerstva zemědělství č. 188/2000 Sb., kterou se stanoví podrobnosti o předpokladech pro výkon funkce myslivecké strážce a o jejich

ověřování, vzor služebního odznaku se státním znakem a průkazu myslivecké stráže

Vyhláška Ministerstva zemědělství č. 244/2002 Sb., kterou se provádí některá ustanovení zákona č. 449/2001 Sb., o myslivosti, ve znění pozdějších předpisů.

Vyhláška č. 197/2004 Sb. k provedení zákona č. 99/2004 Sb., o rybníkářství, výkonu rybářského práva, rybářské strážní, ochraně mořských rybolovných zdrojů a o změně některých zákonů (zákon o rybářství)

Vyhláška Ministerstva zemědělství č. 363/1952 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o rybářství

Vyhláška Ministerstva zemědělství, lesního a vodního hospodářství, kterou se vydávají prováděcí předpisy k zákonu o rybářství

Vyhláška Ministerstva lesního a vodního hospodářství České socialistické republiky o lesní strážní č. 98/1977 Sb.

Nařízení Ministerstva vnitra a spravedlnosti č. 4/1854 ř.z.

Nařízení min. zál. vnitř. a spravedlnosti č. 124/1857 ř.z. o tom, čeho potřebí, aby kdo mohl vzat býti pod přísahu ke službě pro hájení myslivosti

Nařízení Ministeria orby č. 100/1889 o zkoušce pro službu mysliveckou a pro službu na ochranu myslivosti

Vládní nařízení č. 127/1941 Sb. o myslivosti

Vládní nařízení č. 311/1942 Sb. o ochranné službě myslivecké

Vyhláška Ministerstva zemědělství, lesního a vodního hospodářství č. 24/1962 Sb., kterou se vydávají prováděcí předpisy o zákonu o myslivosti

Vyhláška Ministerstva zemědělství č. 139/2004, kterou se stanoví podrobnosti o přenosu semen a sazenic lesních dřevin, o evidenci o původu reprodukčního materiálu a podrobnosti o obnově lesních porostů a o zalesňování pozemků prohlášených za pozemky určené k plnění funkcí lesa

Nařízení vlády č. 147/2008 Sb. o stanovení podmínek pro poskytování dotací na zachování hospodářského souboru lesního porostu v rámci opatření Natura 2000 v lesích

Nařízení vlády č. 308/2004 o stanovení některých podmínek pro poskytování dotací na zalesňování zemědělské půdy a na založení porostů rychle rostoucích dřevin na zemědělské půdě určených pro energetické využití

Vyhláška Ministerstva lesního a vodního hospodářství České socialistické republiky č. 99/1976 Sb., o vodní stráží

Seznam použité judikatury

Nález Ústavního soudu ČR č. Pl. ÚS 34/03 ze dne 13. 12. 2006

Rozsudek Nejvyššího správního soudu č. j. 6 As 226/2014-29 ze dne 11. 12. 2014

Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp. zn. 25 Cdo 896/2009 ze dne 22. 09. 2010

Rozsudek Krajského soudu v Plzni č. j. 30 A 23/2010 – 53 ze dne 30. 11. 2011

Rozsudek Nejvyššího správního soudu č. j. 3 As 9/2012 – 33 ze dne 20. 02. 2013

Rozsudek Nejvyššího správního soudu č. j. 6 As 34/2009 – 33 ze dne 04. 11. 2009

Seznam ostatních zdrojů

Osobní konzultace s Ing. Dvořákem dne 21. 02. 2019

Odpověď na žádost o informace dle zákona č. 106/1999 Sb. o svobodném přístupu k informacím směřovaná Magistrátu hlavního města Prahy, č. j. MHMP 1095027/2019

Seznam příloh

Příloha A – služební odznak a průkaz lesní stráže

Příloha B – služební odznak a průkaz myslivecké stráže

Příloha C – služební odznak a průkaz rybářské stráže

Příloha D - služební odznak a průkaz stráže přírody

Příloha A – služební odznak a průkaz lesní stráže

PRŮKAZ LESNÍ STRÁŽE

3,5 x 4,5 cm

ČESKÁ REPUBLIKA

Číslo **1 2 3 4 5**

Příjmení, jméno, titul lesní stráže

Obvod působnosti

ČESKÁ REPUBLIKA - PRŮKAZ LESNÍ STRÁŽE

Lesní stráž je oprávněna ukládat a vybírat pokuty v blokovém řízení

Název a sídlo orgánu, který průkaz vydal

Číslo jednací

Datum vydání

Podpis a razítko orgánu, který průkaz vydal

Příloha B – služební odznak a průkaz myslivecké stráže

PRŮKAZ MYSLIVERCKÉ STRÁŽE

3,5 x 4,5 cm

ČESKÁ REPUBLIKA

Číslo

Příjmení, jméno, titul myslivecké stráže

Oz. odp. puš. brnění / rev. / knábyl

VZOR

ČESKÁ REPUBLIKA - PRŮKAZ MYSLIVERCKÉ STRÁŽE

Jméno: Jméno uživatele bro. sítky

Název a sídlo orgánu, který průkaz vydal

Datum vydání

Číslo jednotky

Doba platnosti

do

Podpis a razítko orgánu, který průkaz vydal

VZOR

Příloha C – služební odznak a průkaz rybářské stráže

PRŮKAZ RYBÁŘSKÉ STRÁŽE

3,5 x 4,5 cm

ČESKÁ REPUBLIKA

Číslo **1 2 3 4 5**

Příjmení, jméno, titul rybářské stráže

Obvod působnosti

VZOR

ČESKÁ REPUBLIKA - PRŮKAZ RYBÁŘSKÉ STRÁŽE

Jméno/Název uživatele nebo vlastníka

Název a sídlo orgánu, který průkaz vydal

Datum vydání

Číslo jednací

Podpis a razítko orgánu, který průkaz vydal

VZOR

Příloha D – služební odznak a průkaz strážce přírody

OCHRANA PŘÍRODY A KRAJINY ČESKÉ REPUBLIKY

SLUŽEBNÍ PRŮKAZ STRÁŽCE

Číslo

Příjmení, jméno, titul

Rodné číslo

Obvod působnosti

Datum

Název orgánu, který průkaz vydal

Podpis odpovědného pracovníka

3,5 x 4,5 cm

"Držitel průkazu strážce je oprávněn ve smyslu ustanovení § 62 a 81 zákona ČNR č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny:

- kontrolovat dodržování předpisů o ochraně přírody a krajiny,
- zjišťovat totožnost osob, které porušují předpisy na ochranu přírody,
- ukládat a vybírat blokové pokuty za přestupky na úseku ochrany přírody podle zákona ČNR č. 200/1990 Sb., o přestupcích,
- zadržet ke zjištění totožnosti osobu, kterou přistihnou při porušování právních předpisů o ochraně přírody a krajiny, a odevzdat ji orgánu Policie České republiky; přistižené osoby jsou povinny uposlechnout,
- požadovat pomoc nebo součinnost orgánů Policie České republiky, popřípadě obecní policie, pokud nemohou splnění svých povinností zajistit vlastními silami a prostředky.

V případě bezprostředního ohrožení zájmů chráněných podle části druhé, třetí a čtvrté zákona ČNR č. 114/1992 Sb. je strážce oprávněn k pozastavení rušivé činnosti. O svém opatření bezodkladně vyrozumí územně příslušný orgán ochrany přírody, který je potvrdí, změní nebo zruší nejpozději do 15ti dnů od jeho vydání."

Veřejné stráže

Abstrakt

Tato diplomová práce se zabývá tématem veřejných stráží. Jejím hlavním cílem je poskytnout relativně komplexní pohled na tento institut. V současné době v našem právním řádu existují 4 druhy veřejných stráží, tedy lesní stráž, myslivecká stráž, rybářská stráž a stráž přírody. Okrajově jsou zmíněny i dnes již neexistující stráž polní a stráž vodní. Samotná diplomová práce je rozdělena do sedmi částí. První z nich se zabývá postavením veřejných stráží z hlediska správního, ústavního a trestního práva, kdy se v rámci veřejné správy jedná o nepřímé vykonavatele státní správy, dle trestního práva jsou pak v postavení úředních osob. V dalších částech diplomové práce jsou definovány jednotlivé veřejné stráže z pohledu jejich účelu a cíle, historického vývoje právní úpravy, současné právní úpravy, dále pak dle podmínek ustanovení a zrušení ustanovení, jejich oprávnění a povinností. Zároveň jsou v závěru každé části jednotlivé veřejné stráže vymezeny vůči jiným osobám a funkcím, za které by mohly být veřejností zaměněny. Následně je zařazena komparační část, v rámci níž jsou explicitně stanoveny nejzásadnější odlišnosti právní úpravy jednotlivých veřejných stráží. Porovnávána jsou oprávnění, povinnosti, podmínky ustanovení a zrušení veřejných stráží a otázka náhrady škody, ke které došlo v souvislosti s výkonem činnosti veřejných stráží. V poslední části diplomové práce je pak v návaznosti na skutečnosti uvedené v předchozích částech nabízen pohled *de lege ferenda*. Ten je dán do souvislosti s nepřijatým vládním návrhem zákona o veřejné stráží z roku 2002. Celkově lze říci, že diplomová práce podává širší pohled na problematiku veřejných stráží, než je běžné v odborné literatuře, se zaměřením na zásadní odlišnosti stanovené v jednotlivých právních předpisech upravujících veřejné stráže.

Klíčová slova:

veřejné stráže, lesní stráž, myslivecká stráž, rybářská stráž, stráž přírody

Public guards

Abstract

This thesis deals with the topic of public guards. Its main objective is to provide a relatively comprehensive view of this institute. Currently, four kinds of public guards exist in our legal system, namely forest guards, hunting guards, fishing guards and nature guards. Today already non-existent field and water guards are also marginally mentioned. The thesis itself is divided into seven parts. The first one deals with the position of public guards from the perspective of administrative, constitutional and criminal law, where within the system of public administration they are referred to as indirect executors of the state administration, and within the criminal law they are positioned as public officials. In the following parts of this thesis the individual public guards are defined from the point of view of their purpose and goal, the historical development of legislation, current legislation, and further according to terms of provisions and repeal of provisions, their entitlements and duties. At the same time, at the end of each part, the individual public guards are defined against other figures and functions for whom they could be exchanged by public. Subsequently, a comparative part is included within which the most fundamental legislative differences of individual public guards are explicitly stated. The authorizations, duties and terms of establishment of public guards are compared and the question of compensation for the damage caused by the performance of public guard activities is addressed. In the last section of the thesis the view *de lege ferenda* is offered in connection with the facts mentioned in the previous sections. This view is linked to the government's not passed public guard bill from 2002. Overall, the thesis presents a broader view of the issue of public guards than is usually common in the professional literature, with a focus on the fundamental differences of individual legislations.

Klíčová slova:

public guards, forest guards, hunting guards, fishing guards, nature guards